

**SUOMALAISVANHEMPIEN VANHEMMUUSTYYLIPROFIILIT JA
NIIDEN YHTEYDET LASTEN KALTOINKOHTELUUN COVID-19-
POIKKEUSAIKANA**

Jonna Ahola

Meri Talme

Pro gradu -tutkielma

Psykologian laitos

Jyväskylän yliopisto

Toukokuu 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Psykologian laitos

AHOLA, JONNA & TALME, MERI: Suomalaisvanhempien vanhemmuustyyliprofiilit ja niiden yhteydet lasten kaltoinkohteluun COVID-19-poikkeusaikana

Pro gradu -tutkielma, 43 s.

Ohjaajat: Kaisa Aunola & Matilda Sorkkila

Psykologia

Toukokuu 2024

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella, minkälaisia vanhemmuustyyliprofiileja suomalaisvanhempien keskuudessa voidaan tunnistaa ja kuinka ne ovat yhteydessä lasten kaltoinkohteluun COVID-19-poikkeusaikana. Lisäksi tutkittiin, miten vanhemmuustyyliprofiilit eroavat perhemuodon, vanhemman iän, sukupuolen, koulutustason ja työllisyystilanteen suhteen, ja eroavatko profiilit lasten kaltoinkohtelun osalta näiden taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen. Sähköisellä kyselylomakkeella keväällä 2020 kerätty tutkimuksen aineisto on osa Vanhemmuuden voimavara- ja kuormitustekijät poikkeusaikana (*VoiKu-COVID-19*) -tutkimusta. Tutkimukseen valikoitui 984 vanhempaa, jotka olivat iältään 22–60-vuotiaita, ja joista äitejä oli 88.3 %. Aineiston analysointiin käytettiin k-keskiarvojen klusterianalyysia, yksisuuntaista varianssianalyysia, ristiintaulukointia, χ^2 -testiä, Kruskal-Wallis-testiä sekä kovarianssianalyysia. Tutkimustuloksena löydettiin kuusi erilaista suomalaisvanhempia kuvaavaa vanhemmuustyyliprofiilia: auktoritatiivinen (20.9 %), salliva (18.4 %), kontrolloiva (15.9 %), autoritaarinen (6.8 %), psykologisesti kontrolloiva (19.4 %) ja kylmä (18.6 %). Äideille auktoritatiivinen profiili oli tyypillisempi kuin isille ja isille autoritaarinen profiili oli tyypillisempi kuin äideille. Myös koulutustasolla havaittiin yhteys vanhemmuustyyliprofiileihin: korkeasti koulutetut olivat yliedustettuina auktoritatiivisessa ja sallivassa vanhemmuustyyliprofiilissa, ja vanhemmat, joilla ei ollut korkeakoulututkintoa, olivat yliedustettuina kontrolloivassa ja autoritaarisessa profiilissa. Viitteitä saatiin myös perhemuodon ja vanhemmuustyyliprofiilien välisestä yhteydestä. Kaltoinkohtelua ilmeni autoritaarisen ja kylmän vanhemmuustyyliprofiilin vanhemmilla tilastollisesti merkitsevästi muiden profiilien vanhempia enemmän. Tämä tulos säilyi myös taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen. Lisäksi vanhemman iällä havaittiin yhteys kaltoinkohteluun: mitä nuorempi vanhempi oli, sitä enemmän kaltoinkohtelua esiintyi. Suomalaisvanhempien vanhemmuustyyliprofiileja ja niiden yhteyksiä lasten kaltoinkohteluun tutkittiin tiettävästi ensimmäistä kertaa COVID-19-poikkeusaikana. Tutkimuksessa tunnistettiin uutena löydöksenä kylmä vanhemmuustyyliprofiili. Saadut tulokset tukevat aiempaa tutkimusta sekä autoritaarisen vanhemmuuden yhteydestä lasten kaltoinkohteluun että koulutustason ja osin myös sukupuolen yhteyksistä vanhemmuustyyliin. Tutkimuksen tuloksia voidaan tulevaisuudessa hyödyntää kaltoinkohteluun liittyvien riskitekijöiden tunnistamisessa sekä laajemmin perheiden kasvatuskäytäntöjen ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Avainsanat: vanhemmuus, vanhemman lämpimyys, behavioraalinen kontrolli, psykologinen kontrolli, lasten kaltoinkohtelu, COVID-19

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Department of Psychology

AHOLA, JONNA & TALME, MERI: Parenting styles and their associations with child maltreatment among Finnish parents during COVID-19 pandemic

Master's thesis, 43 p.

Supervisors: Kaisa Aunola & Matilda Sorkkila

Psychology

May 2024

The aim of this study was to examine the parenting style profiles present among Finnish parents and how they are associated with child maltreatment during the COVID-19 pandemic. Furthermore, it was explored how the parenting style profiles are related to family structure, parental age, gender, educational attainment and employment situation and whether the profiles differ in relation to child maltreatment even after controlling for the background variables. The data was gathered via a Webropol-survey in the spring of 2020 as a part of *VoiKu-COVID-19*-research project, which is a part of the broader International Investigation of Parental Burnout (IIPB) consortium. The participants of the present study were 984 parents (88.3 % mothers) whose ages ranged from 22 to 60. The data was analysed with K-means cluster analysis, one-way Analysis of Variance (ANOVA), cross tabulation, chi-squared test, Kruskal-Wallis test and Analysis of Covariance (ANCOVA). As a result, six parenting style profiles were found: authoritative (20.9 %), permissive (18.4 %), controlling (15.9 %), authoritarian (6.8 %), psychologically controlling (19.4 %) and cold (18.6 %). Of the background variables, parent gender and educational attainment were statistically significantly related to the parenting style profiles. Authoritative parenting style was more common among mothers than fathers and authoritarian parenting style was more common among fathers than mothers. Moreover, parents with higher educational attainment tended to use authoritative and permissive parenting style more often than parents with lower educational attainment, who in turn tended to use controlling and authoritarian parenting style more often than higher educated parents. Evidence was also found that family structure could be associated with parenting styles. The parents from authoritarian and cold parenting style profiles maltreated their children more likely compared to parents from other parenting style profiles. This result remained unchanged even after controlling for the background variables. Additionally, age of the parent was associated with child maltreatment: the younger the parent was, the more child maltreatment occurred. To the best of our knowledge, the parenting style profiles of Finnish parents and their associations to child maltreatment were studied for the first time during the COVID-19. The study identified a cold parenting style profile, which was a new finding. The results support previous study findings on the association between authoritarian parenting style and child maltreatment along with parenting styles' associations with educational attainment and partly parental gender as well. The results of this study can be further utilised to help identify the risk factors regarding child maltreatment and to support families' parenting methods and well-being.

Keywords: parenting, parental warmth, behavioural control, psychological control, child maltreatment, COVID-19

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
1.1 Vanhemmuustyyli.....	1
1.2 Vanhemmuustyylien taustatekijät.....	4
1.3 Lasten kaltoinkohtelu	6
1.4 Vanhemmuustyylien ja taustatekijöiden yhteydet lasten kaltoinkohteluun.....	7
1.5 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite	9
2 MENETELMÄ	10
2.1 Aineiston kuvaus	10
2.2 Tutkimuksen mittarit	11
2.3 Analyysimenetelmät	13
3 TULOKSET	14
3.1 Vanhemmuustyyliprofiilit.....	14
3.2 Vanhemmuustyyliprofiilien yhteydet taustatekijöihin.....	17
3.3 Vanhemmuustyyliprofiilien ja taustatekijöiden yhteydet lasten kaltoinkohteluun.....	19
4 POHDINTA	21
4.1 Suomalaisvanhempien vanhemmuustyyliprofiilit.....	21
4.2 Vanhemmuustyyliprofiilien erot taustatekijöiden suhteen	23
4.3 Vanhemmuustyyliprofiilien yhteydet lasten kaltoinkohteluun.....	25
4.4 Tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset.....	27
4.5 Johtopäätökset	28
LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Vuonna 2020 perheet joutuivat ison ja yllättävän muutoksen äärelle, kun COVID-19-pandemia pakotti niin lapset kuin vanhemmatkin sopeutumaan äkillisiin muutoksiin arjessa. Suomessa erilaiset sulkumääräykset (Valtioneuvosto, 2020), etätyön lisääntyminen (Bernhardt ym., 2023), alle kouluikäisten lasten jääminen varhaiskasvatuksesta kotihoitoon ja kouluikäisten lasten siirtyminen etäopetukseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2020) lisäsivät kotona vietettyä aikaa samalla kun perheiden tukiverkostot, sosiaaliset suhteet sekä harrastukset altistuivat muutoksille.

Äkillinen uusiin olosuhteisiin sopeutuminen vaikutti väistämättä monien perheiden elämään muun muassa kasvattaen riskiä perheenjäsenten psyykkisen pahoinvoinnin lisääntymiseen (Feinberg ym., 2022). Jatkuvan yhdessäolon voidaan nähdä altistaneen perheitä myös erilaisten jännitteiden muodostumiselle (Bröer ym., 2021), ja sekä lapset että vanhemmat kokivat pandemian lisänneen konflikteja perheessä (Rodriguez ym., 2021; Terveystieteiden tutkimuskeskus [THL], 2021). COVID-19-pandemian seurauksena erilaiset kuormitustekijät kuten kasvanut työttömyys sekä taloudellinen epävarmuus (Lindblad ym., 2020; Suomen virallinen tilasto, 2023) vaikuttivat mahdollisesti myös siihen, miten vanhempien vanhemmuustyyli näkyivät perheissä. Vanhemmuustyyllillä tarkoitetaan vuorovaikutustapaa, jolla vanhempi lapsensa kanssa toimii (ks. esim. Aunola ym., 2019). Pandemian voidaankin ajatella luoneen otollisen maaperän myös erilaisten huolestuttavien ilmiöiden, kuten perheissä tapahtuvan lasten kaltoinkohtelun, lisääntymiselle (ks. katsaus, Heinonen & Rontu, 2022).

Tutkimuksemme pyrkii selvittämään, millaisia vanhemmuustyyliprofiileja, eli vanhemmuustyyleistään toisistaan eroavia vanhempien alaryhmiä, suomalaisvanhemmilla oli havaittavissa COVID-19-poikkeusaikana, miten erilaiset sosiodemografiset taustatekijät ovat yhteydessä näihin profiileihin sekä eroavatko profiilit lasten kaltoinkohtelun suhteen. Tutkimuksemme tuo aiheesta merkittävää uutta tietoa, joka avaa tarkemmin vanhemmuustyylien ja lasten kaltoinkohtelun välistä yhteyttä sekä auttaa paremmin tunnistamaan tukea tarvitsevia perheitä.

1.1 Vanhemmuustyyli

Vanhemmuustyyli (engl. *parenting style*) kuvaa vanhemmalle ominaista tapaa olla vuorovaikutuksessa lapsen kanssa riippumatta tilanteesta tai lapsen ominaisuuksista (Aunola ym.,

2019; Darling & Steinberg, 1993). Tämä käy ilmi vanhemman äänensävyissä, kehonkielessä sekä keinoissa ottaa huomioon lapsen tarpeet ja mielipiteet (Aunola ym., 2019). Laajemmin se voidaan ymmärtää tunneilmapiirinä, jossa vanhemmat lapsiaan kasvattavat (Darling & Steinberg, 1993). Baumrind (1966, 1971) jakoi havainnointitutkimustensa perusteella vanhemmuustyyli kolmeen tyyliin: autoritaarinen (engl. *authoritarian*), auktoritatiivinen (engl. *authoritative*) ja salliva (engl. *permissive*). Niiden rinnalle lisättiin tutkimuskirjallisuudessa myöhemmin neljäs, laiminlyövä (engl. *uninvolved*) vanhemmuustyyli (Maccoby & Martin, 1983). Nämä neljä vanhemmuustyyliä on useimmiten esitetty nelikenttämallina (ks. esim. Larzelere ym., 2013; Maccoby & Martin, 1983), jossa vanhemmuustyyli on ryhmitelty vanhemman vaativuuden ja vastaanottavaisuuden mukaan: autoritaarisessa vanhemmuustyyliissä vaativuus on runsasta ja vastaanottavaisuus vähäistä, auktoritatiivisessa sekä vaativuus että vastaanottavaisuus on runsasta, sallivassa vastaanottavaisuus on runsasta ja vaativuus vähäistä, kun taas laiminlyövässä sekä vaativuus että vastaanottavaisuus on vähäistä (Baumrind, 1971; Darling & Steinberg, 1993; Maccoby & Martin, 1983).

Vanhemmuustyylien alkuperäiseen jaotteluun pohjaten vanhemmuustyyliä on nykyään päädytty usein kuvaamaan kolmen ulottuvuuden kautta. Niihin kuuluvat vastaanottavaisuudesta johdettu vanhemmuuden lämpimyys (engl. *parental warmth*) sekä vaativuudesta erotetut behavioraalinen kontrolli (engl. *behavioural control*) ja psykologinen kontrolli (engl. *psychological control*; ks. esim. Aunola ym., 2019; Barber, 1996). Vanhemmuuden lämpimyydellä kuvataan vanhemmalle ominaista tyyliä osoittaa myönteisiä tunteita lastaan kohtaan sekä herkkyyttä reagoida lapsen tarpeisiin; tämä näyttäytyy lapsen tunteiden, tarpeiden ja mielipiteiden huomiointina, lämpimän vuorovaikutusilmapiirin ylläpitämisenä sekä hyväksynnän viestimisenä, joihin vanhempi kasvatuksessa aktiivisesti pyrkii (Aunola ym., 2019). Lämpimyyden on todettu olevan yhteydessä esimerkiksi lasten vähäisempään masennukseen (Barber ym., 2005) ja nuorten emotionaalisten ja sosiaalisten ongelmien vähäisyyteen (Gniewosz ym., 2023) sekä lisäksi suojaavan lasta vertaisten hyljeksinnän haitoilta (Zarra-Nezhad ym., 2019). Vanhemman lämpimyydellä näyttääkin olevan suotuisia vaikutuksia lapsen hyvinvointiin.

Behavioraalaisella kontrollilla viitataan vanhemman käyttäytymistapaan, joka tähtää kontrolloimaan tai ohjaamaan lapsen käyttäytymistä (Barber, 1996) usein selkeiden ja johdonmukaisten rajojen asettamisen kautta (Aunola ym., 2019; Kiuru ym., 2012). Behavioraalinen kontrolli näyttäisi vähentävän lasten ahdistus- ja masennusoireilua (Pinquart, 2017), mutta toisaalta joissakin tutkimuksissa sen on myös huomattu olevan yhteydessä aggressiivisuuteen ja antisosiaaliseen käyttäytymiseen (Zarra-Nezhad ym., 2022). Psykologinen kontrolli taas on vanhemman lapsen kohdistamaa kontrollointia, joka vaikuttaa lapsen psykologiseen ja emotionaaliseen kehitykseen (Barber, 1996); lapsen autonomian rajoittaminen, tunteiden

manipulointi ja ohittaminen sekä syyllistäminen ovat esimerkkejä psykologista kontrollia käyttävän vanhemman toimintatavoista (Morris ym., 2013). Vanhempi käyttää näitä psykologisia keinoja hallitakseen lapsen ajatuksia, tunneilmaisuja ja käyttäytymistä (Aunola ym., 2019). Tätä vanhemmuustyyliä toteuttavat vanhemmat viestivät lapsilleen rakkautensa ja hyväksyntänsä olevan ehdollisia eli riippuvaisia lasten käyttäytymisestä (Morris ym., 2013). Vanhemman käyttämä psykologinen kontrolli on yhteydessä lasten negatiivisten tunteiden (Aunola ym., 2013; Zarra-Nezhad ym., 2015), haitallisen stressin (Aunola ym., 2015) sekä masennuksen ja ahdistuksen (Pettit ym., 2001) lisääntymiseen.

Tutkimuksissa on kuitenkin havaittu, että ulottuvuuksien erilaiset yhdistelmät saattavat vaikuttaa lapsen kehitykseen eri tavoin. Esimerkiksi korkean behavioraalisen kontrollin on korkeaan lämpimyyteen yhdistettynä huomattu olevan yhteydessä lapsen vähäisempään ahdistukseen ja aggressiiviseen käyttäytymiseen (Salaam & Mounts, 2016). Korkea behavioraalinen kontrolli vähensi myös lapsen ongelmakäyttäytymistä silloin, kun se oli yhdistettynä matalaan, mutta ei korkeaan psykologiseen kontrolliin (Aunola & Nurmi, 2005). Lisäksi korkea psykologinen kontrolli yhdessä korkean lämpimyyden kanssa vaikuttaa olevan lapsen kehityksen kannalta erityisen haitallista (Aunola & Nurmi, 2005; Salaam & Mounts, 2016). Vanhemman lämpimyyden, behavioraalinen kontrolli ja psykologinen kontrolli muodostavat yhdessä erilaisia vanhemmuustyyliä, joiden kautta näiden ulottuvuuksien luomia kokonaisuuksia voidaan tarkastella.

Vanhemmuustyyliä on tutkittu aiemmin sekä muuttujakeskeisellä että henkilökeskeisellä lähestymistavalla. Muuttujakeskeinen lähestymistapa vanhemmuustyyliin olettaa tutkittavien joukon olevan tutkittavien vanhemmuustyyliä muuttavien keskinäisten yhteyksien osalta homogeeninen (Sorkkila & Aunola, 2022). Henkilökeskeisessä lähestymistavassa vanhemmuustyyliä lähestytään puolestaan analysoimalla yksittäisten muuttujien sijasta vanhemmuustyyliä muuttavien välisiä suhteita yksilöiden sisällä (Aunola, 2005). Tähän tutkimukseen valittiin henkilökeskeinen lähestymistapa, sillä se mahdollistaa tutkittavien yksilöllisen tarkastelun sekä erilaisten vanhemmuustyyliä toisistaan eroavien alaryhmien muodostamisen (Jiang ym., 2018). Henkilökeskeistä lähestymistapaa on hyödynnetty vanhemmuustyyliä muuttavien muodostamisessa globaalisti (ks. esim. Luo ym., 2021; O'Neil & Amorose, 2021), mutta Suomessa tämän lähestymistavan yhdistäminen vanhemmuustyylien tutkimukseen on ollut vähäisempää. Mikkonen ym. (2023) käyttivät ennen pandemiaa tehdyssä suomalaistutkimuksessa henkilökeskeistä lähestymistapaa erilaisten toisistaan eroavien vanhemmuustyylien tunnistamiseen. He löysivät kuusi erilaista vanhemmuustyyliä: autoritaarinen, salliva, psykologisesti kontrolloiva, laiminlyövä, kontrolloiva ja auktoritatiivinen. Näistä neljä vastasi Baumrindin (1966, 1971) ja Maccoby'n ja Martinin (1983) aiemmin kuvaamia vanhemmuustyyliä (autoritaarinen, salliva, laiminlyövä ja

auktoritatiivinen). Tämän jaottelun ulkopuolelta Mikkonen ym. (2023) löysivät lisäksi psykologisesti kontrolloivan sekä kontrolloivan vanhemmuustyylin. Psykologisesti kontrolloivassa vanhemmuustyyllissä lämpimyyttä ja behavioraalista kontrollia ilmeni keskimääräisesti, kun taas psykologista kontrollia oli keskimääräistä enemmän. Kontrolloivalle vanhemmuustyyllille oli ominaista keskimääräinen lämpimyyttä sekä huomattavan korkea behavioraalinen ja psykologinen kontrolli. Mikkosen ym. (2023) tutkimuksessa tyypillisin vanhemmuustyyli oli auktoritatiivinen vanhemmuustyyli (25.1 % vanhemmista edusti tätä vanhemmuustyyliä), kun taas vähiten tyypillinen oli kontrolloiva vanhemmuustyyli (12.4 %).

Vanhemmuustyyliprofiileja ei tietääksemme ole Suomessa tutkittu COVID-19-ajalta ollenkaan. COVID-19-pandemian aikana vanhempien ja lasten keskenään viettämä aika lisääntyi poikkeusolojen takia huomattavasti. Perheiden välillä tiedetään olleen suuria eroja siinä, kuinka poikkeusajan vaikutukset perhe-elämään tuolloin koettiin (Sorkkila & Aunola, 2020b). Täten myös vanhemmuustyyliessä esiintyvä vaihtelu on poikkeusaikana oletettavaa. Pyrimmekin ensimmäisenä tutkimuskysymyksenämme selvittämään, minkälaisia vanhemmuustyyliprofiileja suomalaisvanhempien keskuudessa oli tunnistettavissa juuri COVID-19-poikkeusaikana ja kuinka yleisiä eri tyylit olivat tutkitun otoksen vanhemmilla.

1.2 Vanhemmuustyylien taustatekijät

Taustatekijät, kuten vanhemman koulutustaso tai perhemuoto, voivat vaikuttaa siihen, millaisia vanhemmuustyyliä vanhemmat käyttävät. Aiemmassa tutkimuksessa esimerkiksi perhemuoto, eli se kokoonpano, jonka perheenjäsenet yhdessä muodostavat, on liitetty vanhemmuuteen ja vanhemmuustyyliin. Biologisen vanhemmuuden ja lapsen vanhempien ehjän avioliiton on huomattu olevan yhteydessä runsaampaan behavioraalisen kontrollin käyttöön (Beckmeyer & Russell, 2018; Pettit ym., 2001). Yksinhuoltajuus ei Pettitin ym. (2001) tutkimuksessa ollut yhteydessä psykologiseen kontrolliin, mutta behavioraalisen kontrollin käyttö puolestaan oli yksinhuoltajaäideillä vähäisempää kuin pariskunnilla (Beckmeyer & Russell, 2018). Kahden isän perheissä vanhemmat puolestaan käyttivät heteropariskuntia enemmän auktoritatiivista ja vähemmän sallivaa vanhemmuustyyliä (D'Amore ym., 2023).

Vanhemman iän vaikutusta vanhemmuustyyliin on tietääksemme tutkittu vähäisesti. Tanskalaistutkimuksessa äidin korkeampi ikä oli yhteydessä positiivisempaan vanhemmuuteen sekä harvempaan fyysisten rangaistusten käyttöön (Trillingsgaard & Sommer, 2018). Sekä äidin että isän

korkeampi ikä näyttää kuitenkin olevan yhteydessä myös esimerkiksi kohonneeseen riskiin erilaisille lapsen käyttäytymisen ongelmille (Saha ym., 2009), joiden taas on todettu olevan yhteydessä vanhemman suurempaan psykologisen kontrollin käyttöön (Pinquart, 2017). Nuorilla äideillä puolestaan on huomattu kohonnut riski suurempaan vanhemmuuteen liittyvään stressiin sekä heikompaan vanhemman ja lapsen väliseen kommunikaatioon (Van Vugt ym., 2016). Vanhemman lisääntyneen stressin on taas todettu olevan yhteydessä suurempaan psykologisen kontrollin käyttöön (Aunola ym., 2017).

Aiemmissä tutkimuksissa on havaittu, että vanhemmuustyylien yleisyydessä on joitain eroja sukupuolten välillä. Äitien on esimerkiksi huomattu olevan vanhemmuustyyliältään auktoritatiivisempia ja isien autoritaarisempia (Aunola ym., 1999; Yaffe, 2023). Lisäksi äitien on havaittu käyttävän enemmän sekä behavioraalista että psykologista kontrollia, mutta olevan myös lämpimämpiä lapsiaan kohtaan kuin isät (Bacikova-Sleskova ym., 2023; Mastrotheodoros ym., 2019; Shek & Dou, 2020; Yaffe, 2023). Osassa viimeaikaisista tutkimuksista vanhemman sukupuoli ei ole kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä vanhemmuustyyliin (Mikkonen ym., 2023; Wood ym., 2023).

Vanhemman alempi koulutustaso näyttää lisäävän vanhemman todennäköisyyttä käyttää autoritaarista vanhemmuustyyliä sekä psykologista kontrollia (Aunola ym., 1999; Ayoub & Bachir, 2023; Schneider & Schenck-Fontaine, 2022). Korkeamman koulutustason ja sosioekonomisen aseman on puolestaan havaittu olevan yhteydessä vanhemman runsaampaan lämpimyyteen sekä behavioraalisen kontrollin käyttöön (Ayoub & Bachir, 2023; Pettit ym., 2001). Äitien kohdalla on huomattu korkeamman koulutustason vähentävän todennäköisyyttä käyttää haitallisia kasvatustapojia (Bøe ym., 2014). Vastaavasti alemman tulotason sekä materiaalisen puutteen on havaittu olevan yhteydessä vanhemman suurempaan todennäköisyyteen käyttää ankarampia kasvatustapojia (Schenck-Fontaine ym., 2020).

Työllisyystilanteen vaikutuksesta vanhemmuustyyliin löytyy osittain ristiriitaista tutkimustietoa. Jacksonin ym. (2008) tutkimuksessa työttömyyteen verrattuna matalapalkkaisessakin työssä käyminen ennusti vähemmän negatiivisten vanhemmuustyylien käyttöä yksinhuoltajaäideillä. Toisaalta työttömällä vanhemmalla voi olla enemmän aikaa panostaa vanhemmuuteen, ja joissain tapauksissa vanhemman työttömyys voi vaikuttaa lapseen jopa resilienssiä vahvistavasti (Nikolova & Nikolaev, 2021). COVID-19-pandemian aikana koetulla työpaikan menetyksellä on voinut olla negatiivisia vaikutuksia mielenterveyteen (Alcover ym., 2022), ja toisaalta tiedetään, että epävarmuus työn jatkumisesta vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin haitallisesti (Mauno ym., 2017). COVID-19-poikkeusaikana monien työssäkäyvien vanhempien työllisyystilanne muuttui odottamattomasti, joten sen vaikutuksen tutkiminen voidaan nähdä myös vanhemmuustyylien kannalta merkityksellisenä.

Vanhemman yksilölliset piirteet ja kotiympäristö ovat voineet erityisesti pandemia-aikana vaikuttaa merkittävästi siihen, miten vanhemmuustyyli perheissä ilmenevät. Taustatekijöiden ymmärtäminen suhteessa vanhemmuustyyliin on tärkeää, sillä se voi esimerkiksi auttaa tukea tarvitsevien perheiden tunnistamisessa. Toisena tutkimuskysymyksenä tarkastelimmekin siis, miten havaittuja vanhemmuustyyliprofiileja edustavat vanhemmat eroavat taustatekijöiden eli perhemuodon sekä vanhemman iän, sukupuolen, koulutustason ja työllisyystilanteen suhteen.

1.3 Lasten kaltoinkohtelu

Jokaisella lapsella on oikeus tulla suojelluksi kaltoinkohtelulta (Yleissopimus lapsen oikeuksista, 1989). Lasten kaltoinkohtelu on vakava maailmanlaajuinen ongelma, joka kattaa kaikki sellaiset fyysisen ja psyykkisen pahoinpitelyn muodot, seksuaalisen hyväksikäytön ja laiminlyönnin, joista seuraa haittaa lapsen terveydelle, elämälle, kehitykselle tai ihmisarvolle (World Health Organization [WHO], 1999). Lapsen kaltoinkohtelussa lapsen ja tekijän välillä on luottamukseen tai valtaan perustuva suhde (Meinck ym., 2016). Tässä tutkimuksessa tarkasteltu kaltoinkohtelu sisältää lapsi-vanhempi-suhteessa tapahtuvan henkisen ja fyysisen väkivallan sekä laiminlyönnin.

Lasten kaltoinkohtelu lisää riskiä kognitiivisten kykyjen kehityksen häiriöille (Guinasso ym., 2016) sekä altistaa monenlaisille psyykkisille ongelmille ei vain lapsuudessa, vaan koko elinkaaren ajan (Herzog & Schmahl, 2018). Lasten kaltoinkohtelun on nuoruudessa todettu olevan yhteydessä esimerkiksi seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen, lisääntyneeseen aggressioon sekä alttiuteen kokea ahdistusta ja masentuneisuutta (Glickman ym., 2021; Stewart ym., 2020; Weissman ym., 2019; Wekerle ym., 2017). Lisäksi aikuisuudessa on havaittavissa yhteys lapsuudessa koetun kaltoinkohtelun ja aikuisuuden mielenterveyden haasteiden, kuten lisääntyneen ahdistuksen, masennuksen ja alhaisen itsetunnon (Gardner ym., 2019; Salokangas ym., 2020; Xiao ym., 2023) sekä vähäisemmän onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden (Herrenkohl ym., 2012) välillä. Vaikutukset eivät myöskään rajoitu vain yksilöön, vaan lasten kaltoinkohtelu aiheuttaa vakavia seurauksia myös valtiolle erilaisten taloudellisten ja sosiaalisten tekijöiden kautta (WHO, 2022). Lasten kaltoinkohtelun aiheuttamat vahingot voivat siis olla hyvin moniulotteisia ja kauaskantoisia.

Lasten ja nuorten perheessä kokema väkivalta Suomessa lisääntyi Kouluterveyskyselyyn (THL, 2019, 2021) mukaan COVID-19-pandemian aikana vuodesta 2019 vuoteen 2021. Jopa kolmasosa suomalaislapsista ja -nuorista raportoi vuonna 2021 kokeneensa psyykkistä väkivaltaa ja reilu kymmenys fyysistä väkivaltaa vanhemman tai muun huolta pitävän aikuisen toimesta (THL,

2021). Sosiaalisen eristäytymisen seurauksena vanhemmat viettivät enemmän aikaa lastensa kanssa, mikä nosti riskiä lasten fyysiseen rankaisemiseen (Lee ym., 2022). Suomessa COVID-19-pandemian alussa keväällä 2020 toteutetussa tutkimuksessa 4–12 % vanhemmista raportoi kohdistaneensa lapsiinsa fyysistä väkivaltaa tai laiminlyöntiä ja 44 % verbaalista väkivaltaa (esim. uhkailua, nimittelyä, loukkaamista) kuukausittain tai useammin (Sorkkila & Aunola, 2020b).

Tutkimustulokset COVID-19-poikkeusajan vaikutuksista lasten kaltoinkohteluun eivät kuitenkaan ole olleet yksiselitteisiä (Huang ym., 2023; Rapp ym., 2021). Itsearvioinnilla tai ammattilaisten arvioimana lasten kotona tapahtuvan kaltoinkohtelun riski lisääntyi COVID-19-aikana, kun taas viranomaisille ilmoitettujen kaltoinkohtelutapausten määrä näytti pandemian aikana vähentyneen (Herrenkohl ym., 2021; Huang ym., 2023). Onkin mahdollista, että lasten kaltoinkohtelu jäi pandemia-aikana helpommin piiloon (Herrenkohl ym., 2021), vaikka riski kaltoinkohtelulle on saattanut jopa nousta erilaisten kuormitus- sekä riskitekijöiden kautta. Tutkimusten mukaan esimerkiksi vanhemmat, jotka olivat alkujaan olleet suuremmassa riskissä kaltoinkohdella lapsiaan tai olivat aikaisemmin olleet väkivaltaisista lapsiaan kohtaan, kaltoinkohtelivat myös COVID-19-pandemian aikana lapsiaan muita todennäköisemmin (Lawson ym., 2020; Rodriguez ym., 2021; Vermeulen ym., 2023).

1.4 Vanhemmuustyylien ja taustatekijöiden yhteydet lasten kaltoinkohteluun

Vanhemmuustyyliellä on todettu olevan yhteys lasten kaltoinkohteluun (Crouch ym., 2017; González ym., 2023; Nicholson ym., 2008). Paljon kontrollia ja vähäisesti lämpimyyttä ilmentävää autoritaarista vanhemmuustyyliä toteuttava vanhempi käyttää todennäköisesti myös ankarampia kasvatustapoja kuin muut vanhemmat (Crouch ym., 2017) sekä on suuremmassa riskissä kohdella lastaan kaltoin (Haskett ym., 1995; Rodriguez, 2010; Rodriguez ym., 2019). Psykologinen kontrolli näyttäisikin olevan yhteydessä lasten kaltoinkohteluun etenkin äideillä (González ym., 2023). Myös Pettitin ym. (2001) tutkimuksen mukaan äidin ankarampi kasvatustyyli ennakoii psykologisen kontrollin käyttöä, kun taas behavioraalisen kontrollin osalta vastaavaa yhteyttä ei löytynyt. Lisäksi laiminlyövä vanhemmuustyyli, jossa ei ilmene kontrollia eikä lämpimyyttä, on yhdistetty lisääntyneeseen lasten kaltoinkohteluriskiin (Briere ym., 2017). Auktoritatiivista vanhemmuustyyliä, jota ilmentää korkea lämpimyys ja behavioraalinen kontrolli sekä vähäinen psykologinen kontrolli, pidetään usein ihanteellisena vanhemmuustyylinä (Pinquart, 2017), sillä se näyttää tukevan lapsen kehitystä myönteisesti ehkäisten muun muassa ahdistuksen ja masennuksen kehittymistä (Steinberg,

2001). Tämän tyylin onkin todettu olevan käänteisesti yhteydessä lapsen kaltoinkohtelun riskiin (Lo ym., 2019; Nicholson ym., 2008). Uudemman vanhemmuustyylijaottelun eri tekijöitä (lämpimyys, behavioraalinen kontrolli ja psykologinen kontrolli) on kuitenkin tutkittu perinteiseen nelikenttämalliin verrattuna vähemmän kaltoinkohteluun liittyen. Lisäksi vanhemmuustyyliprofiilien yhteyksiä kaltoinkohteluun suomalaisilla vanhemmilla ei tiettävästi ole tutkittu aiemmin. COVID-19-aikana kaltoinkohtelun riski on voinut myös olla suurempi (Rodriguez ym., 2021), joten kolmantena tutkimuskysymyksenämme olikin siis selvittää, miten suomalaisvanhempien vanhemmuustyyliprofiilit eroavat lasten kaltoinkohtelun suhteen COVID-19-pandemian aikana.

Aiemmasta tutkimuksesta tiedetään, että vanhemmuustyylien lisäksi monet sosiodemografiset taustatekijät ovat yhteydessä lasten kaltoinkohteluun. Taustatekijöistä esimerkiksi vanhempien alhainen koulutus ja työttömyys on tunnistettu lasten kaltoinkohtelun riskiä lisääviksi tekijöiksi (Van Berkel ym., 2020; Vermeulen ym., 2023). COVID-19-pandemiasta johtuvan työn menetyksen todettiin altistavan etenkin psyykkiselle, mutta myös fyysiselle lasten kaltoinkohtelulle (Calvano ym., 2022; Lawson ym., 2020; Vermeulen ym., 2023). Perhemuodoista yksinhuoltajuus (Van Berkel ym., 2020) sekä muussa kuin ydinperheessä kasvaminen (Assink ym., 2019) vaikuttavat lisäävän riskiä lasten kaltoinkohtelulle, joskin vastakkaistakin näyttöä löytyy (Ellonen ym., 2011; Vermeulen ym., 2023). Äidit ja isät ovat yleensä yhtä usein lasten kaltoinkohtelijana, vaikkakin eroja näyttäisi esiintyvän kaltoinkohtelun määrässä ja laadussa: äidit käyttävät enemmän henkistä väkivaltaa kuin isät, kun taas isät lyövät lapsiaan enemmän kuin äidit (Annerbäck ym., 2010; Ellonen ym., 2011). Vanhemman iän osalta nuorten äitien lasten on todettu olevan suuremmassa riskissä kokea kaltoinkohtelua kuin iältään vanhempien äitien lasten (King ym., 2019). Vanhemman nuoremman iän on havaittu olevan yhteydessä suurempaan väkivallan käyttöön myös COVID-19-pandemian aikana (Calvano ym., 2022; Lawson ym., 2020). Vanhemman nuorempi ikä lisää myös riskiä uupumukseen (Sorkkila & Aunola, 2020a), jonka puolestaan on havaittu olevan yhteydessä lasten kaltoinkohteluun (Mikolajczak ym., 2023). Koska taustatekijöiden tiedetään olevan yhteydessä sekä vanhemmuustyyliin että kaltoinkohteluun, neljäntenä tutkimuskysymyksenä tarkastelimme, ovatko vanhemmuustyyliprofiilit yhteydessä lasten kaltoinkohteluun taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen.

1.5 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää, millaisia vanhemmuustyyliprofiileja suomalaisvanhempien keskuudessa voidaan tunnistaa COVID-19-poikkeusaikana. Lisäksi tavoitteenamme oli tutkia, miten löydetty vanhemmuustyyliprofiilit eroavat lasten kaltoinkohtelun ja taustatekijöiden suhteen sekä säilyvätkö eroavaisuudet kaltoinkohtelussa taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen.

Tarkemmat tutkimuskysymyksemme olivat:

1. Millaisia vanhemmuustyyliprofiileja voidaan tunnistaa suomalaisvanhempien keskuudessa COVID-19-pandemian aikana?
2. Miten vanhemmuustyyliprofiilit eroavat taustatekijöiden (perhemuoto, vanhemman ikä, sukupuoli, koulutustaso ja työllisyystilanne) suhteen?
3. Miten vanhemmuustyyliprofiilit eroavat lasten kaltoinkohtelun suhteen?
4. Eroavatko vanhemmuustyyliprofiilit lasten kaltoinkohtelun suhteen taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen?

Pandemian vaikutuksia vanhemmuustyylien ilmenemiseen suomalaisilla ei tietääksemme ole tutkittu aiemmin. Oletimme, että suomalaisvanhempien joukossa voidaan myös COVID-19-pandemian aikana tunnistaa useita erilaisia vanhemmuustyyliprofiileja, jotka ovat samankaltaisia kuin Mikkosen ym. (2023) tutkimuksessa: 1) autoritaarinen, 2) salliva, 3) psykologisesti kontrolloiva, 4) laiminlyövä, 5) kontrolloiva ja 6) auktoritatiivinen (hypoteesi 1).

Aikaisemman tutkimustiedon perusteella (Ayoub & Bachir, 2023; Pettit ym., 2001) oletimme lisäksi, että vanhemman alempi koulutustaso on yleisempää profiileissa, joissa esiintyy keskimääräistä enemmän psykologista kontrollia (hypoteesi 2a) ja korkeampi koulutustaso puolestaan on yleisempää profiileissa, joissa esiintyy keskimääräistä enemmän lämpimyyttä sekä behavioraalista kontrollia, mutta ei psykologista kontrollia (hypoteesi 2b). Vähäisen tutkimustiedon ja aiempien ristiriitaisten tutkimustulosten vuoksi emme tehneet oletuksia perhemuodon, vanhemman iän, sukupuolen tai työllisyyden suhteen.

Lopuksi odotimme, että kaltoinkohtelu on yleisempää niiden vanhempien keskuudessa, joiden vanhemmuustyyliprofiili vastaa autoritaarista vanhemmuustyyliä (Crouch ym., 2017; Haskett ym., 1995; Rodriguez, 2010; Rodriguez ym., 2019) tai joiden vanhemmuustyyliprofiilissa esiintyy runsaasti psykologista kontrollia (González ym., 2023; Pettit ym., 2001) verrattuna muihin

vanhempiin (hypoteesi 3a). Koska auktoritatiivisen vanhemmuustyylin on aikaisemmin todettu olevan käänteisesti yhteydessä lasten kaltoinkohteluun (Lo ym., 2019; Nicholson ym., 2008), oletimme vastaavasti, että vanhemmuustyyliprofilissa suurempi lämpimyys yhdistettynä suurempaan behavioraaliseen kontrolliin on yhteydessä vähäisempään kaltoinkohteluun (hypoteesi 3b).

2 MENETELMÄ

2.1 Aineiston kuvaus

Tutkimuksemme on osa Vanhemmuuden voimavara- ja kuormitustekijät poikkeusaikana (*VoiKu-COVID-19*) -tutkimusta. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella suomalaisilta vanhemmilta kevään 2020 poikkeusaikana Webropol-ohjelman avulla aineistonkeruuajana 22.04.–13.05.2020. Kysely toteutettiin suomen kielellä ja siitä tiedotettiin Jyväskylän yliopiston nettisivuilla sekä sosiaalisen median kanavilla. Jyväskylän yliopiston eettinen lautakunta antoi puoltavan lausunnon tutkimuksen teolle. Tutkimukseen osallistumisen edellytyksenä oli, että vastaajalla asui samassa kotitaloudessa vähintään yksi lapsi. Tutkittaville oli ennen kyselyyn vastaamista kerrottu tutkimuksen tarkoituksesta, anonymiteetistä, osallistumisen vapaaehtoisuudesta sekä mahdollisuudesta keskeyttää.

Kyselylomakkeeseen vastasi 1105 vanhempaa. Heistä tähän tutkimukseen valikoituivat ne 984 henkilöä, jotka olivat vastanneet vanhemmuustyylillä ja kaltoinkohtelua kartoittaviin väittämiin. Vanhempien ikä vaihteli välillä 22–60 keski-ikä ollessa noin 39 vuotta. Perhemuodoista yleisin oli ydinperhe (73.5 %), mikä vastaa hyvin ydinperheiden osuutta suomalaisissa lapsiperheissä (Suomen virallinen tilasto, 2020). Vanhemmista selvästi suurin osa oli äitejä (88.3 %), isiä tutkimukseen puolestaan osallistui vähemmän (11.7 %). Vanhemmista korkeakoulutettuja oli 75.4 %, kun taas väestössä korkeakoulutettujen keskiarvo on vuonna 2021 ollut noin 42 % (Valtioneuvosto, 2022). Lisäksi 66.5 % vanhemmista oli kyselyhetkellä ansiotyössä. Tutkittavien taustatiedot (perhemuoto, ikä, sukupuoli, koulutustaso ja työllisyystilanne) on esitetty tarkemmin Taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Tutkimukseen osallistuneiden vanhempien taustatiedot (n = 984)

	Tutkittavat	%
Ikä (ka; suluissa kh ja vaihteluväli)	38.94 (6.57, 22–60)	
Perhemuoto (n)		
Ydinperhe	723	73.5
Yksinhuoltajaperhe	109	11.1
Uusperhe	105	10.7
Sateenkaariperhe	4	0.4
Usean sukupolven perhe	3	0.3
Muu	40	4.1
Sukupuoli (n)		
Nainen	869	88.3
Mies	115	11.7
Koulutustaso (n)		
Ei ammatillista koulutusta	22	2.2
Ammatillinen kurssi tai vastaava; Ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto	136	13.9
Ammatillinen opistoasteen tutkinto	83	8.5
Alempi ammattikorkeakoulututkinto	211	21.5
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	41	4.2
Alempi yliopisto- tai muu korkeakoulututkinto	57	5.8
Ylempi yliopisto- tai muu korkeakoulututkinto	431	43.9
Työllisyystilanne (n)		
Ansiotyössä	654	66.5
Ansiotyö, mutta ei töissä tällä hetkellä (esim. hoito- tai virkavapaan takia)	161	16.4
Ei ansiotyössä	169	17.2

2.2 Tutkimuksen mittarit

Vanhemmuustyylit. Kysymykset vanhemmuustyyleistä perustuivat Block's Child-rearing Practice Report -kyselylomakkeesta (Roberts ym., 1984) tehdyn suomennetun version (Aunola & Nurmi, 2004) lyhennettyyn versioon. Lyhennetty versio koostuu 13 väittämästä, joista viisi mittaa

vanhemman lämpimyyttä lasta kohtaan (esim. *Osoitan lapselleni usein, että rakastan häntä.*), neljä vanhemman behavioraalisen kontrollin käyttöä (esim. *Lapseni pitää oppia, että meidän perheessä on tarkat säännöt.*) ja neljä psykologisen kontrollin käyttöä (esim. *Lapseni tulee tietää, miten paljon uhraudun hänen vuokseen.*). Kysymyksiin vastattiin 5-portaisella Likert-asteikolla (1 = *Ei sovi minuun juuri lainkaan*, 5 = *Sopii minuun erittäin hyvin*). Mittarin kolmelle vanhemmuustyyliluvulle laskettiin kullekin oma keskiarvosummamuuttujansa. Keskiarvosummamuuttujien luotettavuutta voitiin Cronbachin alfa -kertoimen avulla mitattuna pitää hyväksyttävänä (lämpimyyden $\alpha = .75$, behavioraalisen kontrollin $\alpha = .69$ ja psykologisen kontrollin $\alpha = .75$).

Kaltoinkohtelu. Kaltoinkohtelua mitattiin Parental Violence & Neglect -mittarin lyhennetyllä versiolla (Mikolajczak ym., 2018), joka koostuu kuudesta väittämästä. Mittarin väittämistä yksi koskee fyysistä väkivaltaa (*Läimäytän, läppäisen, ravistan tai tukistan lastani/lapsiani.*), kaksi henkistä väkivaltaa (esim. *Sanon lapselleni/lapsilleni, että jätän hänet/heidät, jos he eivät käyttäydy hyvin.*) ja kolme laiminlyöntiä (esim. *En lohduta lastani hänen ollessaan surullinen, peloissaan tai suunniltaan.*). Väittämiin vastattiin 8-portaisella Likert-asteikolla (1 = *Ei koskaan*, 8 = *Useita kertoja päivässä*). Kaltoinkohtelusta muodostetun kokonaiskeskiarvosummamuuttujan Cronbachin alfa oli .67, joten mittaria voitiin pitää riittävän luotettavana tutkimuksessa käytettäväksi.

Taustatekijät. Perhemuodon tutkimista varten vanhempi valitsi lomakkeelta omaa tilannettaan parhaiten kuvaavan vaihtoehdon seuraavista: “*Kaksi vanhempaa ja yhteiset lapset*”, “*Yksinhuoltaja*”, “*Uusperhe*”, “*Sateenkaariperhe*”, “*Usean sukupolven perhe*” tai “*Muu, mikä?*”. Näistä muodostimme neljä luokkaa: “*Ydinperhe*”, “*Yksinhuoltaja*”, “*Uusperhe*” ja “*Muut*”, joista viimeisimmässä luokassa oli pienen otoskoon vuoksi yhdistettynä sateenkaariperheet ja monen sukupolven perheet muunlaisiin perhemuotoihin. Vanhemman ikää kysyttiin avoimella kysymyksellä “*Kuinka vanha olet (ikäsi vuosina)?*”. Vanhempien sukupuolta selvitettiin kysymyksellä “*Oletko*”, johon vastaukseksi vanhempi valitsi toisen kahdesta annetusta vaihtoehdosta (1) *Isä tai vastaava huoltaja esim. isäpuoli?*; (2) *Äiti tai vastaava huoltaja esim. äitipuoli?*. Vanhemman koulutustason määrittämistä varten vanhempi valitsi jonkin seuraavista vastausvaihtoehdoista: “*Ei ammatillista koulutusta*”, “*Ammatillinen kurssi tai vastaava; Ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto*”, “*Ammatillinen opistoasteen tutkinto (esim. teknillinen opisto)*”, “*Alempi ammattikorkeakoulututkinto*”, “*Ylempi ammattikorkeakoulututkinto*”, “*Alempi yliopisto- tai muu korkeakoulututkinto*” ja “*Ylempi yliopisto- tai muu korkeakoulututkinto*”. Yhdistimme nämä vaihtoehdot kolmeen eri luokkaan: “*Ei korkeakoulututkintoa*”, johon sisältyi kolme ensimmäistä vastausvaihtoehtoa, “*Ammattikorkeakoulututkinto*”, joka sisälsi alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon ja “*Yliopisto- tai muu vastaava korkeakoulututkinto*”, joka koostui alemmasta

ja ylemmästä yliopisto- tai muusta korkeakoulututkinnosta. Vanhemman työllisyystilannetta kartoitettiin kysymyksellä ”*Oletko ansiotyössä (mukaan lukien yrittäjäys)?*”, johon vanhemman tuli valita yksi kolmesta vastausvaihtoehdosta: ”*Kyllä, minulla on ansiotyö ja olen tällä hetkellä ansiotyössä*”, ”*Minulla on ansiotyö mutta en työskentele tällä hetkellä (esim. hoitovapaan, virkavapaan ym. takia)*” tai ”*En*”.

2.3 Analyysimenetelmät

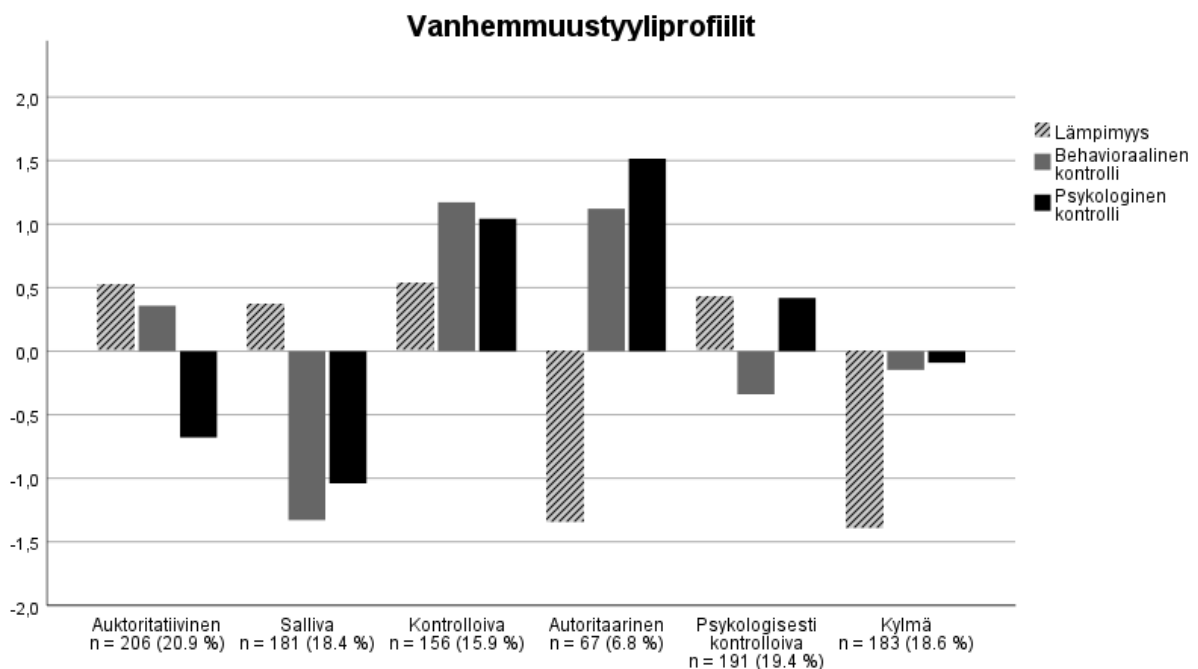
Aineiston tilastollinen analyysi suoritettiin käyttämällä IBM SPSS Statistics 28 -ohjelmaa. Ensimmäistä tutkimuskysymystä varten toteutimme vanhemmuustyyliomuuttujien (lämpimyys, behavioraalinen kontrolli, psykologinen kontrolli) ryhmittelyn k-keskiarvojen klusterianalyysillä, jossa erilaisia klusterianalyysiratkaisuja kokeiltiin kahdesta kahdeksaan parhaan ratkaisun määrittämiseksi. Analyysissä kriteerimuuttujina käytettiin vanhemmuustyyliulottuvuuksien standardoituja pistemääriä. Lopullisten profiilien välisiä eroja kriteerimuuttujissa tarkasteltiin yksisuuntaisen varianssianalyysin (ANOVA) avulla. Toista tutkimuskysymystä selvitimme vertailemalla klusterianalyysillä löydettyjä vanhemmuustyyliprofileja erilaisten taustamuuttujien suhteen. Perhemuodon, vanhemman sukupuolen, koulutustason ja työllisyystilanteen yhteyksiä vanhemmuustyyliprofileihin tutkittiin ristiintaulukoinnilla sekä χ^2 -testillä. Vanhemman iän kohdalla käytettiin yksisuuntaista varianssianalyysiä (ANOVA). Kolmatta tutkimuskysymystä eli vanhemmuustyyliprofileiden yhteyttä lasten kaltoinkohteluun tarkasteltiin myös yksisuuntaisen varianssianalyysin (ANOVA) avulla. Kaltoinkohtelumuuttujan vinouden vuoksi analyysit suoritettiin lisäksi epäparametrisellä Kruskal-Wallis-testillä. Kaikkien yksisuuntaisten varianssianalyysien parivertailut tehtiin Dunnnett-T3-testillä, sillä Levenen testin mukaan homoskedastisuusoletus ei ollut näissä voimassa ($p < .001$). Neljännessä tutkimuskysymyksessä hyödynsimme kovarianssianalyysiä (ANCOVA) tutkiaksemme, säilyvätkö vanhemmuustyyliprofileiden väliset erot lasten kaltoinkohtelussa taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen.

3 TULOKSET

3.1 Vanhemmuustyyliprofiilit

Klusterianalyysi toteutettiin tekemällä ensin kahden klusterin ratkaisu edeten siitä järjestelmällisesti aina kahdeksan klusterin ratkaisuun asti. Lopullisen profiilimäärän määrittelemiseksi tarkasteltiin profiilien sisällöllistä tulkinnallisuutta, klustereiden otoskokoja eri ratkaisuissa (tilastollisen vertailun mahdollistavana kriteerinä jokaisessa klusterissa $n > 20$) sekä ryhmien eroavuuksia toisistaan kriteerimuuttujien (lämpimyyks, behavioraalinen kontrolli ja psykologinen kontrolli) suhteen. Klusterianalyysin pohjalta päädyttiin kuuden klusterin ratkaisuun, josta muodostettiin kuusi eri vanhemmuustyyliprofiilia (ks. Kuvio 1). Kriteerimuuttujien pohjalta muodostetut klusterit erosivat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan ($p < .001$, $n = 984$; ks. Taulukko 2) ja niiden henkilömäärien katsottiin olevan riittäviä ($n > 50$). Löydetyt vanhemmuustyyliprofiilit erosivat sisällöllisesti toisistaan ja olivat mielekkäästi tulkittavissa ja nimettävissä.

KUVIO 1. Vanhemmuustyyliprofiilit tarkasteltuna vanhemmuustyyliulottuvuuksien standardoitujen pistemäärien mukaan

Ensimmäinen vanhemmuustyyliprofiili nimettiin *auktoritatiiviseksi vanhemmuudeksi* (n = 206, 20.9 %). Tämän ryhmän vanhemmille oli ominaista vähäinen psykologinen kontrolli sekä keskimääräistä suurempi määrä lämpimyyttä ja behavioraalista kontrollia. Toisen ryhmän (n = 181, 18.4 %) vanhemmuutta kuvasi hieman keskimääräistä suurempi lämpimyyttä, mutta erittäin vähäinen behavioraalisen sekä psykologisen kontrollin käyttö. Tämä vanhemmuustyyli nimettiin *sallivaksi vanhemmuudeksi*. Kolmannen ryhmän (n = 156, 15.9 %) vanhempien vanhemmuustyyli nimettiin *kontrolloivaksi vanhemmuudeksi* tämän ryhmän vanhempien käyttäessä huomattavasti keskimääräistä enemmän sekä behavioraalista että psykologista kontrollia lämpimyyden ollessa keskimääräistä korkeammalla tasolla. Neljännessä ryhmässä (n = 67, 6.8 %) vanhemmat käyttivät kasvatuksessaan puolestaan erittäin paljon sekä behavioraalista että psykologista kontrollia lämpimyyden ollessa erittäin alhaista. Tämä vanhemmuustyyli nimettiin *autoritaariseksi vanhemmuudeksi*. Viidennen ryhmän (n = 191, 19.4 %) vanhempia yhdistivät hieman keskimääräistä korkeammat lämpimyyttä ja psykologinen kontrolli sekä keskimääräinen behavioraalinen kontrolli. Tämä vanhemmuustyyli sai nimekseen *psykologisesti kontrolloiva vanhemmuus*. Kuudes ryhmä (n = 183, 18.6 %) nimettiin *kylmäksi vanhemmuudeksi*.¹ Tämän ryhmän vanhemmilla ilmeni erittäin vähäistä lämpimyyttä, mutta keskimääräisesti behavioraalista ja psykologista kontrollia. Löydetyistä vanhemmuustyyliprofiileista prosenttiosuudeltaan tyypillisin oli auktoritatiivinen vanhemmuus, kun taas autoritaarinen vanhemmuus oli profiileista epätyypillisin.

Yksisuuntaisen varianssianalyysin tulokset vanhemmuustyyliprofiilien välisistä eroista vanhemmuustyyliomuuttujissa on esitetty Taulukossa 2. Tulokset (ks. Taulukko 2) osoittivat, että autoritaarinen ja kylmä vanhemmuustyyli erosivat lämpimyyden suhteen tilastollisesti merkitsevästi auktoritatiivisesta, sallivasta, kontrolloivasta ja psykologisesti kontrolloivasta vanhemmuudesta. Behavioraalisen kontrollin osalta kaikki ryhmät kontrolloivaa ja autoritaarista sekä kylmää ja psykologisesti kontrolloivaa lukuun ottamatta erosivat toisistaan tilastollisesti merkitsevästi. Psykologisen kontrollin suhteen kaikki ryhmät erosivat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan.

---

¹ Vuonna 2018 kerättyyn aineistoon perustuvan Mikkosen ym. (2023) tutkimuksessa löydettiin laiminlyövä profiili (vanhemman lämpimyyttä, behavioraalinen kontrolli ja psykologinen kontrolli kaikki vähäisiä), jota ei tässä tutkimuksessa havaittu. Sen sijaan löydettiin kylmä profiili (vähäinen lämpimyyttä, keskimääräisesti sekä behavioraalista että psykologista kontrollia). Tulosten vertailemiseksi ja kylmän profiilin validoimiseksi testattiin ylimääräisenä analyysinä riippumattomien otosten t-testillä vanhemmuustyyliulottuvuuksien keskiarvoja Mikkosen ym. (2023) laiminlyövä profiiliin ja tässä tutkimuksessa löydetyn kylmän profiilin välillä. Tulokset osoittivat ryhmien eroavan tilastollisesti merkitsevästi niin lämpimyyden ($t(393) = -9.94, p < .001$), behavioraalisen kontrollin ($t(393) = 4.36, p < .001$) kuin psykologisen kontrollinkin ($t(393) = 13.39, p < .001$) osalta: kylmässä profiilissa oli vähemmän lämpimyyttä (keskiarvojen erotus -0.31) ja enemmän sekä behavioraalista kontrollia (keskiarvojen erotus 0.18) että psykologista kontrollia (keskiarvojen erotus 0.56) kuin Mikkosen ym. (2023) raportoimassa laiminlyövässä profiilissa.

TAULUKKO 2. Vanhemmuustyyliomuuttujien raakapistemäärien keskiarvot, keskihajonnat ja vanhemmuustyyliprofiilien väliset erot vanhemmuuden ulottuvuuksissa (ANOVA)

		Vanhemmuustyyliprofiilit						F (5, 978)	η^2
		Auktoritaatiivinen	Salliva	Kontrolloiva	Autoritaarinen	Psykologisesti kontrolloiva	Kylmä		
Lämpimyys	Ka	4.68 ^a	4.61 ^a	4.69 ^a	3.74 ^b	4.64 ^a	3.72 ^b	368.80***	.65
	Kh	0.26	0.33	0.25	0.37	0.26	0.34		
Behavioraalinen kontrolli	Ka	3.87 ^a	2.88 ^b	4.35 ^c	4.32 ^c	3.46 ^d	3.57 ^d	419.27***	.68
	Kh	0.30	0.34	0.35	0.37	0.27	0.37		
Psykologinen kontrolli	Ka	2.15 ^a	1.90 ^b	3.35 ^c	3.68 ^d	2.92 ^e	2.56 ^f	380.88***	.66
	Kh	0.34	0.40	0.48	0.45	0.33	0.47		

Huom. Yläindeksit merkitsevät tilastollisesti merkitseviä eroja ($p < .05$) eri vanhemmuustyyliprofiilien välillä. Samalla yläindeksillä merkityt profiilit eivät eroa toisistaan tilastollisesti merkitsevästi. Eri yläindekseillä merkityt profiilit eroavat toisistaan tilastollisesti merkitsevästi Dunnett-T3-testillä testattuna.

*** $p < .001$

3.2 Vanhemmuustyyliprofiilien yhteydet taustatekijöihin

Yksisuuntaisen varianssianalyysin (ANOVA) tulokset osoittivat, että vanhemman ikä ei ollut tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä vanhemmuustyyliprofiileihin ($F(5, 977) = 1.84, p = .102, \eta^2 = .01$). Ristiintaulukoinnin tulokset vanhemmuustyyliprofiilien yhteyksistä perhemuotoon, sukupuoleen, koulutustasoon ja työllisyystilanteeseen on esitetty Taulukossa 3. Tulokset osoittivat vanhemman sukupuolen olevan tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä vanhemmuustyyliprofiileihin ($\chi^2(5) = 18.59, p = .002, \text{Cramerin } V = .14$). Korjattujen standardoitujen jäännösten perusteella äitejä oli odotettua enemmän ja isiä odotettua vähemmän auktoritatiivisessa vanhemmuustyyliprofiilissa. Isät taas olivat vahvasti yliedustettuina autoritaarisessa vanhemmuustyyliprofiilissa äitien ollessa tässä aliedustettuina.

Myös vanhemman koulutustaso ja vanhemmuustyyliprofiilit (ks. Taulukko 3) olivat tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä toisiinsa ($\chi^2(10) = 49.06, p < .001, \text{Cramerin } V = .16$). Vanhemmat, joilla oli yliopisto- tai muu korkeakoulututkinto, olivat yliedustettuina auktoritatiivisessa ja sallivassa vanhemmuustyyliprofiilissa sekä aliedustettuina kontrolloivassa, autoritaarisessa ja kylmässä vanhemmuustyyliprofiilissa. Vanhempia, joilla ei ollut korkeakoulututkintoa, oli odotettua enemmän kontrolloivassa ja autoritaarisessa vanhemmuustyyliprofiilissa sekä odotettua vähemmän sallivassa vanhemmuustyyliprofiilissa. Ammattikorkeakoulututkinnon omaavia vanhempia oli puolestaan odotettua vähemmän sallivassa vanhemmuustyyliprofiilissa.

Perhemuodon osalta saadut tulokset eivät χ^2 -testillä mitattuna olleet tilastollisesti merkitseviä, mutta ristiintaulukoinnin solutasolla löytyi korjattujen standardoitujen jäännösten tarkastelussa viitteitä siitä, että perhemuoto olisi yhteydessä vanhemmuustyyliprofiileihin. Sallivassa vanhemmuustyyliprofiilissa ydinperheet olivat aliedustettuina ja yksinhuoltajat sekä muut yliedustettuina. Lisäksi yksinhuoltajat olivat aliedustettuina kontrolloivassa vanhemmuustyyliprofiilissa. Vanhemman työllisyystilanne ei ollut tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä vanhemmuustyyliprofiileihin ($p > .05$), vaan se oli jakaumaltaan varsin tasainen vanhemmuustyyliprofiileissa.

TAULUKKO 3. Vanhemmuustyyliprofiilien jakaumat taustatekijöiden (perhemuoto, sukupuoli, koulutustaso, työllisyystilanne) suhteen (χ^2 -testi)

			Auktoritativinen	Salliva	Kontrolloiva	Autoritairinen	Psykologisesti kontrolloiva	Kylmä
Perhemuoto	Ydinperhe	N (%)	161 (22.3 %)	117 (16.2 %) ^{ET}	121 (16.7 %)	51 (7.1 %)	132 (18.3 %)	141 (19.5 %)
	Yksinhuoltaja	N (%)	19 (17.4 %)	29 (26.6 %) ^T	9 (8.3 %) ^{ET}	8 (7.3 %)	25 (22.9 %)	19 (17.4 %)
	Uusperhe	N (%)	15 (14.3 %)	21 (20.0 %)	18 (17.1 %)	6 (5.7 %)	27 (25.7 %)	18 (17.1 %)
	Muu	N (%)	11 (23.4 %)	14 (29.8 %) ^T	8 (17.0 %)	2 (4.3 %)	7 (14.9 %)	5 (10.6 %)
Sukupuoli	Nainen	N (%)	192 (22.1 %) ^T	164 (18.9 %)	138 (15.9 %)	50 (5.8 %) ^{ET}	166 (19.1 %)	159 (18.3 %)
	Mies	N (%)	14 (12.2 %) ^{ET}	17 (14.8 %)	18 (15.7 %)	17 (14.8 %) ^T	25 (21.7 %)	24 (20.9 %)
Koulutustaso	Ei KKT	N (%)	40 (16.6 %)	30 (12.4 %) ^{ET}	53 (22.0 %) ^T	27 (11.2 %) ^T	38 (15.8 %)	53 (22.0 %)
	AMK	N (%)	48 (19.0 %)	34 (13.5 %) ^{ET}	46 (18.3 %)	18 (7.1 %)	55 (21.8 %)	51 (20.2 %)
	YO	N (%)	116 (23.8 %) ^T	117 (24.0 %) ^T	57 (11.7 %) ^{ET}	22 (4.5 %) ^{ET}	97 (19.9 %)	79 (16.2 %) ^{ET}
Työllisyystilanne	Ansioityössä	N (%)	136 (20.8 %)	118 (18.0 %)	107 (16.4 %)	40 (6.1 %)	132 (20.2 %)	121 (18.5 %)
	Ansioityö, mutta ei töissä	N (%)	37 (23.0 %)	29 (18.0 %)	28 (17.4 %)	11 (6.8 %)	30 (18.6 %)	26 (16.1 %)
	Ei ansioityössä	N (%)	33 (19.5 %)	34 (20.1 %)	21 (12.4 %)	16 (9.5 %)	29 (17.2 %)	36 (21.3 %)

Huom. Ei KKT = ei korkeakoulututkintoa, AMK = ammattikorkeakoulututkinto, YO = yliopisto- tai muu vastaava korkeakoulututkinto; yliedustus korjatun standardoidun jäännöskertoimen mukaan on merkitty yläindeksissä T = tyypillinen (≥ 2.0) ja aliedustus yläindeksissä ET = epätyypillinen (< 2.0); $p < .05$.

3.3 Vanhemmuustyyliprofiilien ja taustatekijöiden yhteydet lasten kaltoinkohteluun

Yksisuuntaisen varianssianalyysin tulokset osoittivat, että vanhemmuustyyliprofiilien välillä ilmeni tilastollisesti merkitseviä eroja kaltoinkohtelun suhteen (ks. Taulukko 4). Parittaisvertailujen mukaan autoritaarisen ja kylmän vanhemmuuden profiilien vanhemmilla ilmeni lasten kaltoinkohtelua tilastollisesti merkitsevästi ($p < .001$) muita profiileja enemmän. Koska kaltoinkohtelumuuttujassa ilmeni jonkin verran vinoutta, suoritettiin vanhemmuustyyliprofiilien välisten erojen vertailut lisäksi myös epäparametrisellä Kruskal-Wallis-testillä ($\chi^2(5, 984) = 108.14, p < .001$). Molemmat testit antoivat yhteneväiset tulokset profiilien välisistä eroista, joten yksisuuntaisen varianssianalyysin käyttäminen todettiin luotettavaksi kaltoinkohtelumuuttujan vinoudesta huolimatta.

Lopuksi tarkasteltiin kovarianssianalyysillä (ANCOVA) säilyvätkö vanhemmuustyyliprofiilien väliset erot lasten kaltoinkohtelussa taustatekijöiden (vanhemman ikä, sukupuoli, koulutustaso, työllisyystilanne ja perhemuoto) kontrolloinnin jälkeen. Tulokset osoittivat, että vanhemmuustyyliprofiilin omavaikutus lasten kaltoinkohteluun säilyi tilastollisesti merkitsevänä myös taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen ja kylmän sekä autoritaarisen ryhmän vanhemmilla ilmeni muita vanhemmuustyyliprofiileja tilastollisesti merkitsevästi enemmän lasten kaltoinkohtelua ($F(5, 965) = 27.55, p < .001, \eta^2 = .13$). Taustatekijöistä vanhemman ikä oli tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä lasten kaltoinkohteluun ($F(1, 965) = 41.34, p < .001, \eta^2 = .04$): mitä nuorempi vanhempi oli, sitä enemmän kaltoinkohtelua esiintyi ($r = -.20, p < .001$).

TAULUKKO 4. Vanhemmuustyyliprofiilien erot lasten kaltoinkohtelun suhteen (ANOVA)

		Vanhemmuustyyliprofiilit								
		1. Auktoritatiivinen	2. Salliva	3. Kontrolloiva	4. Autoritaarinen	5. Psykologisesti kontrolloiva	6. Kylmä	F (5, 978)	η^2	Parittais- vertailut
Kaltoin- kohtelu	Ka	1.52	1.49	1.51	2.11	1.57	1.98	25.25***	.11	4, 6 > 1, 2, 3, 5
	Kh	0.54	0.52	0.58	0.80	0.53	0.77			

Huom. *** $p < .001$, parittaisvertailut: Dunnett-T3 $p < .05$

4 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia vanhemmuustyyliprofiileja suomalaisvanhempien keskuudessa voidaan COVID-19-poikkeusaikana tunnistaa sekä lisäksi tutkia, miten löydetty vanhemmuustyyliprofiilit eroavat lasten kaltoinkohtelun ja taustatekijöiden suhteen. Tulosten perusteella löydettiin kuusi erilaista vanhemmuustyyliprofiilia: auktoritatiivinen, salliva, kontrolloiva, autoritaarinen, psykologisesti kontrolloiva ja kylmä. Taustatekijöistä vanhemman sukupuoli ja koulutustaso olivat yhteydessä vanhemmuustyyliprofiileihin. Äidit olivat yliedustettuina ja isät aliedustettuina auktoritatiivisessa profiilissa, kun taas autoritaarisessa profiilissa isät olivat yli- ja äidit aliedustettuina. Korkeammin koulutetut olivat yliedustettuina auktoritatiivisessa ja sallivassa profiilissa, ja vanhemmat, joilla ei ole korkeakoulututkintoa, olivat yliedustettuina kontrolloivassa ja autoritaarisessa profiilissa. Profiilien välillä ilmeni eroavaisuuksia lasten kaltoinkohtelun suhteen: kylmää sekä autoritaarista vanhemmuustyyliä käyttävillä vanhemmilla esiintyi lasten kaltoinkohtelua enemmän kuin muiden profiilien vanhemmilla. Vanhemmuustyyliprofiilien erot lasten kaltoinkohtelun suhteen säilyivät myös taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen. Lisäksi huomattiin, että vanhemman nuorempi ikä oli yhteydessä lasten runsaampaan kaltoinkohteluun.

4.1 Suomalaisvanhempien vanhemmuustyyliprofiilit

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä selvitimme, minkälaisia vanhemmuustyyliprofiileja suomalaisvanhempien keskuudessa voidaan tunnistaa COVID-19-poikkeusaikana. Erilaisia profiileja löytyi kuusi: 1) auktoritatiivinen, 2) salliva, 3) kontrolloiva, 4) autoritaarinen, 5) psykologisesti kontrolloiva ja 6) kylmä vanhemmuustyyliprofiili. Auktoritatiivinen vanhemmuustyyliprofiili oli profiileista tyypillisin (20.9 %) ja autoritaarinen vanhemmuustyyliprofiili epätyypillisin (6.8 %). Vanhemmat jakaantuivat suhteellisen tasaisesti muihin profiileihin (15.9 % – 19.4 %). Niissä vanhempien määrä oli lähellä tyypillisintä eli auktoritatiivista profiilia toisin kuin vähiten tyypillisessä autoritaarisessa profiilissa, jossa vanhempien määrä oli huomattavasti muita profiileja pienempi. Tutkimuksessamme profiilit olivat hieman tasaisemmin jakautuneita kuin Mikkosen ym. (2023) tutkimuksessa, jossa vanhempien määrä oli muuten suhteellisen tasaisesti jakautunut profiilien

välillä (12.4 % – 15.2 %) lukuun ottamatta tyypillisintä auktoritatiivista profiilia (25.1 %) sekä toiseksi tyypillisintä psykologisesti kontrolloivaa profiilia (19.4 %).

Baumrindin (1966, 1971) typologiaan pohjaavan Maccobyn ja Martinin (1983) jaottelun vanhemmuustyylien (autoritaarinen, auktoritatiivinen, salliva ja laiminlyövä) kanssa yhteneviä olivat tutkimuksessamme autoritaarinen, auktoritatiivinen ja salliva vanhemmuustyyliprofiili, kun taas laiminlyövä vanhemmuustyyliprofiilia ei esiintynyt. Mikkosen ym. (2023) tavoin tunnistettiin lisäksi kontrolloiva ja psykologisesti kontrolloiva profiili. Löydetyt profiilit olivatkin suurelta osin yhtäpitäviä Mikkosen ym. (2023) havaitsemien vanhemmuustyyliprofiilien kanssa (autoritaarinen, salliva, laiminlyövä, psykologisesti kontrolloiva, auktoritatiivinen ja kontrolloiva), mikä vastaa oletuksiamme vanhemmuustyyliprofiilien samankaltaisuudesta (hypoteesi 1). Kuitenkin sekä Maccobyn ja Martinin (1983) että Mikkosen ym. (2023) vanhemmuustyyleistä poiketen tunnistettiin uutena kylmä vanhemmuustyyliprofiili, joka erosi merkittävästi Mikkosen ym. (2023) raportoimasta laiminlyövästä vanhemmuustyylistä. Kylmässä profiilissa vanhemman lämpimyys oli erittäin vähäistä ja behavioraalinen sekä psykologinen kontrolli keskimääräisellä tasolla suhteessa muihin profiileihin. On toisaalta hyvä huomioida, että kylmässäkin vanhemmuustyyliprofiilissa lämpimyyttä ilmeni kohtuullisesti, mutta suhteessa huomattavasti vähemmän kuin muiden paitsi autoritaarisen profiilin vanhemmilla.

Verrattaessa tuloksia Mikkosen ym. (2023) tutkimukseen todettiin vanhempien prosentuaalisen osuuden vaihtelevan kaikkien muiden profiilien sisällä suhteellisen vähän (erot alle 5 %-yksikköä) lukuun ottamatta autoritaarista profiilia, johon Mikkosen ym. (2023) tutkimuksessa kuului 13.5 % vanhemmista. Onkin mahdollista, että autoritaarisen vanhemmuustyylin omaavat vanhemmat ovat tiedettyä heterogeenisempi ryhmä, mutta toisaalta löytämämme kylmä profiili saattaa edustaa myös laiminlyövä vanhemmuuden heterogeenisyyttä. Voi siis olla, että näihin profiileihin lukeutuvat vanhemmat ovat tutkimuksessamme jakautuneet osaksi tätä uutta kylmää profiilia, mikä voisi selittää havaitun autoritaarisen profiilin vähäistä vanhempien määrää verrattuna Mikkosen ym. (2023) tutkimukseen.

Näiden havaintojen pohjalta voidaankin pohtia, onko COVID-19-pandemia osaltaan vaikuttanut kylmän vanhemmuustyyliprofiilin muodostumiseen. Vanhempien mahdollisesti muuttunut työtilanne sekä lasten siirtyminen kotihoitoon ja etäopetukseen lisäsi vanhempien lastensa kanssa viettämää aikaa. Tämä on puolestaan voinut johtaa vanhempien kuormittumiseen, ja sitä kautta vaikuttaa lämpimyydelle tyypillisen lasten tunteiden ja tarpeiden huomioinnin (ks. esim. Aunola ym., 2019) vähenemiseen. Vanhemmilla ei siis välttämättä ole ollut mahdollisuuksia vähentää vuorovaikutusta lapsiin samalla tavalla kuin ennen pandemiaa, mikä on voinut myös johtaa

vanhemman käyttämään vähintään keskimääräisesti kontrollia laiminlyönnin sijasta. Tämä saattaa osaltaan selittää sitä, miksi tutkimuksessamme havaittiin uutena kylmä vanhemmuustyyliprofiili.

4.2 Vanhemmuustyyliprofiilien erot taustatekijöiden suhteen

Toisena tutkimuskysymyksenämme oli selvittää, miten vanhemmuustyyliprofiilit eroavat perhemuodon, vanhemman iän, sukupuolen, koulutustason ja työllisyystilanteen suhteen. Vanhemman koulutustasolla sekä sukupuolella havaittiin merkitsevä yhteys vanhemmuustyyliprofiileihin. Viitteitä saatiin myös perhemuodon yhteydestä, mutta vanhemman iän tai työllisyystilanteen osalta yhteyttä profiileihin ei havaittu.

Koulutustason osalta oletimme, että vanhemman alempi koulutustaso on yleisempää vanhemmuustyyliprofiileissa, joissa esiintyy keskimääräistä enemmän psykologista kontrollia (hypoteesi 2a; ks. myös Ayoub & Bachir, 2023). Tutkimuksessamme vanhemmat, joilla ei ollut korkeakoulututkintoa, olivat yliedustettuina kontrolloivassa ja autoritaarisessa vanhemmuustyyliprofiilissa, joissa molemmissa ilmeni huomattavasti keskimääräistä enemmän psykologista kontrollia. Vastaavasti yliopisto- tai muun korkeakoulututkinnon omaavat vanhemmat olivat aliedustettuina näissä kahdessa profiilissa. Nämä tulokset antavat tukea olettamuksellemme alemman koulutustason yhteydestä psykologiseen kontrolliin. Oletimme myös, että korkeampi koulutustaso on yleisempää profiileissa, joissa esiintyy keskimääräistä enemmän lämpimyyttä sekä behavioraalista kontrollia, mutta ei psykologista kontrollia (hypoteesi 2b; ks. myös Ayoub & Bachir, 2023; Pettit ym., 2001). Vanhemmat, joilla oli yliopisto- tai muu korkeakoulututkinto, olivat yliedustettuina auktoritatiivisessa ja sallivassa vanhemmuustyyliprofiilissa. Näitä profiileja yhdisti vanhemman korkea lämpimyyttä, mutta behavioraalista kontrollia ilmeni näistä vain auktoritatiivisessa profiilissa. Näyttäisikin siis, että korkeampi koulutustaso on yhteydessä profiileihin, joissa ilmenee vähemmän psykologista kontrollia ja enemmän lämpimyyttä, mikä behavioraalisen kontrollin osuutta lukuun ottamatta on odotustemme mukainen.

Aiemmassa tutkimuksessa vanhemman alemman koulutustason on todettu olevan yhteydessä autoritaariseen vanhemmuustyyliin sekä psykologiseen kontrolliin (Aunola ym., 1999; Ayoub & Bachir, 2023; Schneider & Schenck-Fontaine, 2022) ja korkeamman koulutustason puolestaan runsaampaan lämpimyyteen sekä behavioraalisen kontrollin käyttöön (Ayoub & Bachir, 2023; Pettit ym., 2001). Tutkimuksemme tulokset vahvistavat näitä aiemmin huomattuja yhteyksiä ja korostavat vanhemman koulutustason merkitystä vanhemmuustyylien taustalla. Koulutustason yhteyttä

vanhemmuustyyliin voisi selittää muun muassa korkeakoulutettujen vanhempien mahdollisesti laajempi tietoisuus suotuisista vanhemmuustyyleistä matalammin koulutettuihin verrattuna. Toisaalta positiivisemmän kasvatuksen on todettu heijastuvan lapsen parempaan akateemiseen osaamiseen, joka puolestaan on yhteydessä näiden lasten itse vanhempina käyttämiin positiivisiin kasvatukseenkeinoihin (Nepl ym., 2009). Onkin mahdollista, että korkeammin koulutetut vanhemmat ovat saaneet lämpimämmän kasvatuksen, mikä on vaikuttanut sekä heidän koulutustasoonsa että vanhemmuustyyliinsä. Lisäksi voidaan olettaa, että korkeammin koulutettu vanhempi omaa myös korkeamman tulotason ja on siten kykeneväinen takaamaan lasten materiaaliset tarpeet, mikä vähentää vanhemman taloudellista stressiä. Sen sijaan vanhemman alemman tulotason ja materiaalisen puutteen on havaittu liittyvän vanhemman suurempaan todennäköisyyteen käyttää ankarampia kasvatukseenkeinoja (Schenck-Fontaine ym., 2020), joten on siis mahdollista, että korkeamman koulutustason mahdollistama korkeampi elintaso voi osaltaan vaikuttaa vanhemmuustyyliin positiivisesti.

Sukupuoli oli tutkimuksessamme yhteydessä vanhemmuustyyliprofileihin. Havaitimme äitien olevan yllämainittuja auktoritatiivisissa profiileissa ja isien autoritaarisissa profiileissa, mikä vastaa aiempia tutkimustuloksia, joissa äitien on todettu käyttävän enemmän auktoritatiivista ja isien autoritaarista vanhemmuustyyliä (Aunola ym., 1999; Yaffe, 2023). Tämä on kuitenkin ristiriidassa joidenkin viimeaikaisten tutkimusten (Mikkonen ym., 2023; Wood ym., 2023) tulosten kanssa, mikä tekeekin tutkimustuloksestamme yllättävän. Onkin mahdollista, että COVID-19-pandemia on voinut vaikuttaa siihen, miksi äitien ja isien välillä ilmeni eroavaisuuksia tässä tutkimuksessa. Esimerkiksi Rosenfeldin ja Tomiyaman (2021) tutkimuksessa tutkittavat raportoivat pandemian aikana uskovansa perinteisempiin sukupuolirooleihin ja -stereotyyppioihin verrattuna aikaan juuri ennen pandemiaa. Lisäksi COVID-19-pandemia lisäsi isien lastenhoitoon käyttämää aikaa suhteessa enemmän äiteihin verrattuna, ja aina kiireiseksi itsensä kokevien isien osuus kasvoi huomattavasti enemmän kuin äitien, joiden määrä pysyi miltei samana pandemiasta huolimatta (Craig & Churchill, 2021). Isien on todettu käyttävän äitejä vähemmän behavioraalista ja psykologista kontrollia sekä olevan vähemmän lämpimiä (Bacikova-Sleskova ym., 2023; Mastrotheodoros ym., 2019; Shek & Dou, 2020) ollen näin hieman passiivisemmassa roolissa lasten kasvatuksessa äiteihin verrattuna. COVID-19-pandemian myötä monet isät joutuivat kuitenkin ottamaan äkillisesti enemmän vastuuta lapsista. Tämä yhdessä muun kasvaneen psyykkisen kuormituksen kanssa on saattanut johtaa isien epäsuotuisan vanhemmuuden, kuten lisääntyneen psykologisen kontrollin käytön, suurempaan ilmenemiseen äiteihin verrattuna. Toisaalta viitteet pandemian aikaisista perinteisemmäksi muuttuneista sukupuolirooleista voivat osaltaan selittää sitä, miksi tutkimuksessamme äitien havaittiin olevan auktoritatiivisempia ja isien autoritaarisempia. Lisäksi on hyvä huomioida, että sekä tässä

tutkimuksessa että Mikkosen ym. (2023) tutkimuksessa äitien osuus oli huomattavasti isiä suurempi. Tulosten erilaisuutta saattaa siis osaltaan selittää myös kyselyyn vastanneiden isien erilainen valikoituminen kullakin tutkimuskerralla.

Perhemuodon osalta tiedetään, että yksinhuoltajaäideillä ilmenee vähemmän behavioraalisen kontrollin käyttöä pariskuntiin verrattuna (Beckmeyer & Russell, 2018). Tutkimuksessamme yksinhuoltajat olivat yliedustettuina sallivassa vanhemmuustyyliprofiilissa, jossa behavioraalinen ja psykologinen kontrolli ovat hyvin vähäisiä, sekä aliedustettuina kontrolloivassa vanhemmuustyyliprofiilissa, jossa sekä behavioraalista että psykologista kontrollia on runsaasti. Yksinhuoltajat voivat usein olla pariskuntia kuormittuneempia, eikä heillä välttämättä riitä kasvatuksellisia resursseja kontrollin käyttöön samalla tavalla kuin kahden vanhemman perheissä. Tähän yhteyteen täytyy tosin tässä tutkimuksessa suhtautua varauksella, sillä tulos oli ainoastaan viitteellinen. Perhemuodon yhteyttä vanhemmuustyyliin olisikin hyvä tutkia lisää tulevaisuudessa.

Vanhemman iän vaikutus vanhemmuustyyliin on tutkimuskirjallisuudessa toistaiseksi jäänyt epäselväksi (ks. esim. Trillingsgaard & Sommer, 2018; Van Vugt ym., 2016). Tässä tutkimuksessa vanhemman iällä ei todettu olevan vaikutusta vanhemmuustyylien ilmenemiseen. Myös työllisyystilanteen osalta aiempi tutkimustieto on vähäistä ja ristiriitaista (ks. esim. Jackson ym., 2008; Nikolova & Nikolaev, 2021), mutta nyt tehdyssä tutkimuksessa työllisyystilanne ei ollut yhteydessä vanhemmuustyyliprofiileihin. Toisaalta aineistomme on poikkeusajan alkupuolelta, joten on mahdollista, että pidempään jatkunut pandemiasta johtuva työttömyys on voinut kuormittaa vanhempia enemmän ja johtaa siten muutoksiin vanhemmuustyylien ilmenemisessä vasta myöhemmin.

4.3 Vanhemmuustyyliprofiilien yhteydet lasten kaltoinkohteluun

Kolmantena tutkimuksen tavoitteena oli tutkia, miten vanhemmuustyyliprofiilit eroavat lasten kaltoinkohtelun suhteen. Havaittiin, että autoritaarisen ja kylmän profiilin vanhemmilla ilmeni lasten kaltoinkohtelua muita profiileja enemmän. Lopuksi selvitimme, eroavatko vanhemmuustyyliprofiilit lasten kaltoinkohtelun suhteen taustatekijöiden kontrolloinnin jälkeen. Profiilien väliset erot pysyivät samoina myös, kun taustatekijät oli kontrolloitu. Lisäksi huomattiin, että vanhemman ikä oli yhteydessä lasten kaltoinkohteluun: mitä nuorempi vanhempi oli, sitä enemmän kaltoinkohtelua esiintyi.

Kaltoinkohtelun osalta oletimme, että kaltoinkohtelu on yleisempää niillä vanhemmilla, joiden vanhemmuustyyliprofiili vastaa autoritaarista vanhemmuustyyliä tai jotka käyttävät runsaasti

psykologista kontrollia (hypoteesi 3a). Saamamme tulokset ovat linjassa aiempien tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan autoritaarinen vanhemmuustyyli lisää riskiä lasten kaltoinkohteluun (Haskett ym., 1995; Rodriguez, 2010; Rodriguez ym., 2019). Tutkimuksessamme autoritaarista vanhemmuustyyliä ilmensi korkea behavioraalinen ja psykologinen kontrolli sekä erittäin vähäinen lämpimyys. Aikaisempi tutkimustieto osoittaa myös, että psykologisella kontrollilla näyttäisi olevan yhteys lasten kaltoinkohteluun (González ym., 2023; Pettit ym., 2001), mitä tutkimustuloksemme autoritaarisen profiilin kohdalla vahvistaa. Oletuksemme piti siis paikkansa autoritaarisen vanhemmuustyylin osalta, mutta tulokset psykologisesta kontrollista olivat osittain ristiriitaisia. Psykologinen kontrolli ei yksinään selittänyt lasten kaltoinkohtelun ilmenemistä tutkimuksessamme, sillä myös kontrolloivan vanhemmuustyyliprofiilin vanhemmat käyttivät psykologista kontrollia erittäin paljon, mutta eivät silti kaltoinkohdelleet lapsiaan muita profiileja enempää. Toisaalta kylmässä profiilissa ei ilmennyt psykologista kontrollia keskimääräistä enempää, vaikka autoritaarisen profiilin lisäksi tähän profiiliin kuuluvat kaltoinkohtelivat lapsiaan muiden profiilien vanhempia todennäköisemmin. Keskeisenä tekijänä vaikuttaisikin olevan siis vanhemman lämpimyys, jota kontrolloivassa vanhemmuustyyliä ilmeni psykologisesta kontrollista huolimatta, mutta autoritaarisessa tai kylmässä puolestaan ei.

Auktoritatiivisen vanhemmuustyylin, jota luonnehtii vanhemman korkea lämpimyys sekä suurempi behavioraalinen kontrolli, on aiemmin todettu olevan käänteisesti yhteydessä lasten kaltoinkohteluun (Lo ym., 2019; Nicholson ym., 2008). Oletimmeekin siis enemmän lämpimyyttä ja behavioraalista kontrollia sisältävien vanhemmuustyyliprofiilien olevan yhteydessä vähäisempään kaltoinkohteluun (hypoteesi 3b). Autoritaarista ja kylmää profiilia lukuun ottamatta kaikkia profiileja yhdisti vanhemman keskimääräistä suurempi lämpimyys. Auktoritatiivisessa sekä kontrolloivassa profiilissa oli sekä korkea lämpimyyttä että behavioraalista kontrollia, eikä näissä profiileissa ilmennyt kaltoinkohtelua muita profiileja enempää. Tämä on sikäli mielenkiintoinen tulos, että kontrolloivassa profiilissa ilmeni lisäksi runsaasti psykologista kontrollia, mutta lämpimyys yhdistettynä behavioraaliseen kontrolliin näytti suojaavan vanhempaa lapsensa kaltoinkohtelulta. Suurempi behavioraalinen kontrolli vaikuttaisikin olevan yhteydessä vähäisempään lasten kaltoinkohteluun, mutta vain silloin, kun se esiintyy yhdessä vanhemman korkeamman lämpimyksen kanssa. Toisaalta lämpimyys näyttäisi jo yksinään olevan yhteydessä vähäisempään profiileissa ilmenevään lasten kaltoinkohteluun. On mahdollista, että lämmin vanhempi voi itse psyykkisesti paremmin ja on siten alttiimpi reagoimaan lapsen tarpeisiin niiden vaatimalla tavalla. Vastaavasti vanhempi, jolla lämpimyys on vähäisempää, saattaa olla uupunut tai voida psyykkisesti huonommin, mikä voi altistaa vanhemman turvautumaan haitallisiin kasvatuskäytäntöihin. Vanhemman lämpimyden merkitystä lasten kaltoinkohteluun tulisikin siis jatkossa tarkastella lisää.

Vanhemman nuoren iän on aikaisemmin todettu olevan yhteydessä suurempaan lasten kaltoinkohteluriskiin (King ym., 2019) myös COVID-19-pandemian aikana (Calvano ym., 2022; Lawson ym., 2020), mitä tutkimustuloksemme vahvistaa. On mahdollista, että nuoren vanhemman heikompi toimeentulo vakituisen työpaikan puuttumisen tai opiskelun takia voi aiheuttaa kuormitusta arkeen, mikä puolestaan saattaa herkemmin johtaa nuoren vanhemman uupumiseen. Vanhemman nuoren iän onkin havaittu olevan riskitekijä lisääntyneeseen uupumukseen (Sorkkila & Aunola, 2020a), jonka taas on todettu olevan yhteydessä lasten kaltoinkohteluun (Mikolajczak ym., 2023). On myös hyvä huomioida, että vanhemman ikä ei kuitenkaan ollut yhteydessä vanhemmuustyylihin: kaltoinkohtelu ei siis selity vain nuorempien vanhempien taipumuksella käyttää epäsuotuisia vanhemmuustyyliä, vaan siihen voivat vaikuttaa myös muut nuoreen ikään liittyvät tekijät, kuten juuri herkempi taipumus uupua vanhempana. Toisaalta tuloksen taustalla saattaa olla myös laajempia yhteiskunnallisia ilmiötä, kuten uusien sukupolvien kasvatusasenteiden muuttuminen kenties aikaisempaa ankarammiksi. Tämä tekee vanhemman iän ja lasten kaltoinkohtelun välisen yhteyden tarkastelun mielekkääksi jatkossakin uusien ikäluokkien kautta.

4.4 Tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset

Keskeisenä tutkimuksemme vahvuuksista voidaan pitää henkilökeskeistä lähestymistapaa vanhemmuustyyliin. Henkilökeskeinen tutkimusote mahdollisti erilaisten vanhemmuustyyleitään toisistaan eroavien profiilien muodostamisen sekä niiden tarkastelun taustatekijöiden kautta. Olennaiseksi vahvuudeksi nostamme myös suomalaisvanhempien vanhemmuustyylien tutkimisen tiettävästi ensimmäistä kertaa COVID-19-pandemian ajalta. Tutkimuksen erityisenä ansiona voidaan pitää uuden, kylmän profiilin tunnistamista, mikä laajentaa ymmärrystä vanhemmuustyyliprofiilien ilmenemisestä. Vahvuutena tuomme lisäksi esiin autoritaarisen ja kylmän vanhemmuustyyliprofiilin tunnistetun yhteyden lasten kaltoinkohteluun Suomessa COVID-19-poikkeusaikana. Tämän tutkimuksen tulokset tuovatkin merkittävää uutta tietoa erityisesti poikkeusajan vanhemmuustyyleistä ja niiden yhteydestä lasten kaltoinkohteluun. Viimeiseksi vahvuudeksi voidaan mainita myös suuri otoskoko. Lisäksi tutkimusjoukko edusti erityisesti ydinperheiden osalta hyvin suomalaisia lapsiperheitä (Suomen virallinen tilasto, 2020).

Tutkimuksemme sisältää kuitenkin myös joitakin rajoituksia. Tuloksia tulkittaessa on hyvä pitää mielessä, että tutkimuksemme aineisto on kerätty COVID-19-pandemian alkuaikoina, jolloin esimerkiksi sulkumääräykset ja poikkeusjärjestelyt olivat tuoreita muutoksia. Saamamme tulokset

eivät siis edusta koko poikkeusaikaa ja onkin mahdollista, että pitkään jatkunut pandemia on voinut vaikuttaa vanhempien vanhemmuustyyliin pandemia-ajan loppupuolella eri tavalla. Tutkimus toteutettiin poikkileikkaustutkimuksena, joten se ei tuo tietoa pandemian pitkän aikavälin vaikutuksista eikä muuttujien välisistä syy-seuraussuhteista. Ei siis esimerkiksi tiedetä varmasti, miten kaltoinkohtelu ja vanhemmuustyyli vaikuttavat toisiinsa tai onko COVID-19-pandemiolla ollut vaikutusta siihen, miksi juuri nämä vanhemmuustyyliä havaittiin tässä tutkimuksessa. On myös huomioitava, että isien osuus jäi merkittävästi äitejä vähäisemmäksi, vaikka otoskoko oli suhteellisen korkea. Lisäksi korkeakoulutettujen vanhempien osuus tutkimuksessamme oli huomattavasti korkeampi verrattuna korkeakoulutettujen osuuteen väestössä. Nämä täytyy ottaa huomioon rajoittavina tekijöinä tulosten yleistettävyyttä tulkittaessa. Rajoitteena voidaan pitää myös aineistonkeruumenetelmänä käytettyä itsearviointilomaketta, sillä vanhemman kyselyn täyttämiseen varaama hetki ei välttämättä ole ollut rauhallinen tai muuten suotuista. On mahdollista, etteivät vanhemmat ole myöskään vastanneet totuudenmukaisesti esimerkiksi kaltoinkohteluun liittyviin arkaluontoisiin kysymyksiin; aiemmin on todettu, että vanhemmilla on taipumus aliarvioida lasten perheessä kokemaa kaltoinkohtelua (Johnson ym., 2002). Kaltoinkohtelua onkin voinut todellisuudessa esiintyä tutkimuksessamme raportoitua enemmän, mikä on mahdollisesti vaikuttanut saatuihin tuloksiin. Lasten omien arviointien sisällyttäminen tutkimukseen olisi voinut auttaa ymmärtämään ilmiötä moniulotteisemmin, joskin on hyvä huomioda tähän liittyvät eettiset kysymykset liittyen esimerkiksi lapsen ikään ja kyvykkyyteen ymmärtää kysytyjä asioita. Lisäksi käyttämämme kaltoinkohtelumittari oli suhteellisen suppea, emmekä tutkimuksessamme tarkastelleet kaltoinkohtelun erilaisia muotoja, kuten fyysistä tai henkistä väkivaltaa, tai niiden yhteyttä vanhemmuustyyliin.

4.5 Johtopäätökset

Tutkimuksemme tuo tärkeää uutta tietoa suomalaisvanhempien vanhemmuustyyleistä sekä niiden yhteyksistä lasten kaltoinkohteluun pandemia-aikana. Löytämistämme kuudesta profiilista autoritaarisen sekä kylmän profiilin vanhemmat kaltoinkohtelivat lapsiaan muiden profiilien vanhempia enemmän. Kaltoinkohtelu aiheuttaa lapselle monia haitallisia seurauksia pitkälläkin aikavälillä lisäten esimerkiksi masennusta ja ahdistusta (ks. esim. Gardner ym., 2019; Salokangas ym., 2020). Tulevaisuudessa olisikin tärkeää luoda kohdennettuja lapsen kasvatukseen liittyviä interventioita ja tarjota psykoedukaatiota etenkin alhaisemman koulutustason omaaville ja nuorille

vanhemmille, jotka tutkimuksemme mukaan ovat riskiasemassa haitallisten vanhemmuustyylien omaksumiselle tai lasten kaltoinkohtelulle. Riskiasemassa olevia vanhempia pystyttäisiin seulomaan vaikkapa neuvolassa ja suorittamaan lapsen kasvatukseen liittyviä tukitoimenpiteitä jo varhaisessa vaiheessa.

Koska suomalaisvanhempien vanhemmuustyyliä on tutkittu sekä COVID-19-pandemian aikana että sitä ennen, olisi vanhemmuustyyliä mielekästä tutkia myös pandemia-ajan jälkeen vertailun mahdollistamiseksi. Löytämämme kylmä vanhemmuustyyli poikkeaa aikaisemmasta suomalaisvanhemmilla toteutetusta tutkimuksesta, joten olisi mielenkiintoista nähdä, voidaanko tämänkaltaisen vanhemmuustyyliprofiili löytää myös tulevaisuuden tutkimuksissa. Jatkossa olisi hyvä tarkastella lisää etenkin autoritaarisen sekä kylmän vanhemmuustyylin yhteyttä lasten kaltoinkohteluun. Lisäksi voisi olla hyödyllistä tarkastella väkivallan tarkempia yhteyksiä vanhemmuustyyliin, jotta saataisiin selville, esiintyykö joissakin vanhemmuustyyleissä enemmän tiettyjä väkivallan muotoja. Tutkimuksessamme suomalaisvanhempien vanhemmuustyyleissä oli aiemmasta poiketen (ks. Mikkonen ym., 2023) eroja äitien ja isien välillä, joten tulevaisuudessa sukupuolen merkitystä olisi hyvä tutkia enemmän. Korkeakoulutettujen edustus tutkimuksessamme oli huomattava, joten jatkossa tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että tutkimukseen sisältyy tasaisemmin tutkittavia eri koulutustaustoista. Yhtenä tekijänä tarkasteluun voisi lisäksi tuoda monikulttuurisuuden näkökulman, jonka kautta olisi mahdollista saada kattavammin tietoa eri kulttuuritaustoista tulevien perheiden vanhemmuustyyleistä Suomessa.

COVID-19-pandemia kuormitti perheitä ja altisti niin vanhempia kuin lapsiakin psyykkiselle pahoinvoinnille. Tämän poikkeuksellisen ajan seuraukset voivat olla kauaskantoisia, joten niiden ilmenemiseen olisi hyvä kiinnittää huomiota erityisesti perheiden parissa toimivien ammattilaisten keskuudessa. Tuloksemme osoittavat tarpeen kehittää kattavia tukitoimia erityisesti ikänsä tai koulutustasonsa puolesta riskiryhmiin kuuluville vanhemmille. Tutkimuksemme tuottamaa tietoa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää esimerkiksi perheiden hyvinvoinnin tukemisessa sekä vanhemman lapsen kohdistaman kaltoinkohtelun riskitekijöiden tunnistamisessa ja ehkäisemisessä erityisesti COVID-19-pandemian kaltaisina kriisiaikoina.

LÄHTEET

- Alcover, C., Salgado, S., Nazar, G., Ramírez-Vielma, R., & González-Suhr, C. (2022). Job insecurity, financial threat, and mental health in the COVID-19 context: The moderating role of the support network. *SAGE Open*, 12(3), 215824402211210. <https://doi.org/10.1177/21582440221121048>
- Annerbäck, E., Wingren, G., Svedin, C., & Gustafsson, P. (2010). Prevalence and characteristics of child physical abuse in Sweden – findings from a population-based youth survey. *Acta Paediatrica*, 99(8), 1229–1236. <https://doi.org/10.1111/j.1651-2227.2010.01792.x>
- Assink, M., van der Put, C. E., Meeuwse, M. W. C. M., de Jong, N. M., Oort, F. J., Stams, G. J. J. M., & Hoeve, M. (2019). Risk factors for child sexual abuse victimization: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 145(5), 459–489. <https://doi.org/10.1037/bul0000188>
- Aunola, K. (2005). Kasvatus ja vanhemmuus: Tutkimuksen traditiot ja haasteet. *Psykologia: tiedepoliittinen aikakauslehti*, 40(4), 356–368.
- Aunola, K., Heinonen, J., & Leppänen, U. (2019). Vanhempien ja kodin merkitys oppimisessa. Teoksessa T. Ahonen, M. Aro, T. Aro, M.-K. Lerkkanen, & T. Siiskonen (toim.), *Oppimisen vaikeudet* (s. 148–159). Niilo Mäki Instituutti.
- Aunola, K., & Nurmi, J. (2004). Maternal affection moderates the impact of psychological control on a child's mathematical performance. *Developmental Psychology*, 40(6), 965–978. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.40.6.965>
- Aunola, K., & Nurmi, J. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development*, 76(6), 1144–1159. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2005.00840.x-i1>
- Aunola, K., Nurmi, J.-E., Onatsu-Arvilommin, T., & Pulkkinen, L. (1999). The role of parents' self-esteem, mastery-orientation and social background in their parenting styles. *Scandinavian Journal of Psychology*, 40(4), 307–317. <https://doi.org/10.1111/1467-9450.404131>

- Aunola, K., Ruusunen, A.-K., Viljaranta, J., & Nurmi, J.-E. (2015). Parental affection and psychological control as mediators between parents' depressive symptoms and child distress. *Journal of Family Issues*, 36(8), 1022–1042. <https://doi.org/10.1177/0192513X13494825>
- Aunola, K., Tolvanen, A., Viljaranta, J., & Nurmi, J. (2013). Psychological control in daily parent-child interactions increases children's negative emotions. *Journal of Family Psychology*, 27(3), 453–462. <https://doi.org/10.1037/a0032891>
- Aunola, K., Viljaranta, J., & Tolvanen, A. (2017). Does daily distress make parents prone to using psychologically controlling parenting? *International Journal of Behavioral Development*, 41(3), 405–414. <https://doi.org/10.1177/0165025416658555>
- Ayoub, M., & Bachir, M. (2023). A meta-analysis of the relations between socioeconomic status and parenting practices. *Psychological Reports*, 332941231214215. <https://doi.org/10.1177/00332941231214215>
- Bacikova-Sleskova, M., Barbierik, L., & Orosová, O. (2023). Perceived parental control, parent-adolescent relationship and adolescents' psychological adjustment. Does gender matter? *Journal of Child and Family Studies*, 33(5), 1632–1646. <https://doi.org/10.1007/s10826-023-02643-8>
- Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child Development*, 67(6), 3296–3319. <https://doi.org/10.2307/1131780>
- Barber, B. K., Stolz, H. E., & Olsen, J. A. (2005). Parental support, psychological control, and behavioral control: Assessing relevance across time, culture, and method. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 70(4), 1–137. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5834.2005.00365.x>
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887–907. <https://doi.org/10.2307/1126611>
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, 4(1p2), 1–103. <https://doi.org/10.1037/h0030372>

- Beckmeyer, J. J., & Russell, L. T. (2018). Family structure and family management practices: Associations with positive aspects of youth well-being. *Journal of Family Issues*, 39(7), 2131–2154. <https://doi.org/10.1177/0192513X17741921>
- Bernhardt, J., Recksiedler, C., & Linberg, A. (2023). Work from home and parenting: Examining the role of work-family conflict and gender during the COVID-19 pandemic. *Journal of Social Issues*, 79(3), 935–970. <https://doi.org/10.1111/josi.12509>
- Briere, J., Runtz, M., Eadie, E., Bigras, N., & Godbout, N. (2017). Disengaged parenting: Structural equation modeling with child abuse, insecure attachment, and adult symptomatology. *Child Abuse & Neglect*, 67, 260–270. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.02.036>
- Bröer, C., Veltkamp, G., Bouw, C., Vlaar, N., Borst, F., & de Sauvage Nolting, R. (2021). From danger to uncertainty: Changing health care practices, everyday experiences, and temporalities in dealing with COVID-19 policies in the Netherlands. *Qualitative Health Research*, 31(9), 1751–1763. <https://doi.org/10.1177/10497323211005748>
- Bøe, T., Sivertsen, B., Heiervang, E., Goodman, R., Lundervold, A. J., & Hysing, M. (2014). Socioeconomic status and child mental health: The role of parental emotional well-being and parenting practices. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 42(5), 705–715. <https://doi.org/10.1007/s10802-013-9818-9>
- Calvano, C., Engelke, L., Di Bella, J., Kindermann, J., Renneberg, B., & Winter, S. M. (2022). Families in the COVID-19 pandemic: Parental stress, parent mental health and the occurrence of adverse childhood experiences – Results of a representative survey in Germany. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 31(7), 1–13. <https://doi.org/10.1007/s00787-021-01739-0>
- Craig, L., & Churchill, B. (2021). Dual-earner parent couples' work and care during COVID-19. *Gender, Work, and Organization*, 28(S1), 66–79. <https://doi.org/10.1111/gwao.12497>
- Crouch, J. L., Irwin, L. M., Milner, J. S., Skowronski, J. J., Rutledge, E., & Davila, A. L. (2017). Do hostile attributions and negative affect explain the association between authoritarian beliefs

and harsh parenting? *Child Abuse & Neglect*, 67, 13–21.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.02.019>

D'Amore, S., Green, R., Mouton, B., & Carone, N. (2023). European gay fathers via surrogacy: Parenting, social support, anti-gay microaggressions, and child behavior problems. *Family Process*, 00, 1–24. <https://doi.org/10.1111/famp.12950>

Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487–496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>

Ellonen, N., Kääriäinen, J., Sariola, H., Helweg-Larsen, K., & Bøving Larsen, H. (2011). Adolescents' experiences of parental violence in Danish and Finnish families: A comparative perspective. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 12(2), 173–197. <https://doi.org/10.1080/14043858.2011.622076>

Feinberg, M. E., Mogle, J., Lee, J., Tornello, S. L., Hostetler, M. L., Cifelli, J. A., . . . Hotez, E. (2022). Impact of the COVID-19 pandemic on parent, child, and family functioning. *Family Process*, 61(1), 361–374. <https://doi.org/10.1111/famp.12649>

Gardner, M. J., Thomas, H. J., & Erskine, H. E. (2019). The association between five forms of child maltreatment and depressive and anxiety disorders: A systematic review and meta-analysis. *Child Abuse & Neglect*, 96, 104082. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104082>

Glickman, E. A., Choi, K. W., Lussier, A. A., Smith, B. J., & Dunn, E. C. (2021). Childhood emotional neglect and adolescent depression: Assessing the protective role of peer social support in a longitudinal birth cohort. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 681176. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.681176>

Gniewosz, G., Katstaller, M., & Gniewosz, B. (2023). Adolescents' psychological adjustment during challenging times: The role of mothers', fathers', and adolescents' ratings of parental warmth. *Developmental Psychology*, 59(1), 112–127. <https://doi.org/10.1037/dev0001473>

González, N., Ramos-Lira, L., Márquez-Caraveo, M. E., Casas-Muñoz, A., & Benjet, C. (2023). Parental psychological control and autonomy support and associations with child

maltreatment and adolescents' mental health problems. *Journal of Family Violence*, 38(8), 1509–1520. <https://doi.org/10.1007/s10896-022-00454-x>

Guinosso, S. A., Johnson, S. B., & Riley, A. W. (2016). Multiple adverse experiences and child cognitive development. *Pediatric Research*, 79, 220–226. <https://doi.org/10.1038/pr.2015.195>

Haskett, M. E., Scott, S. S., & Fann, K. D. (1995). Child abuse potential inventory and parenting behavior: Relationships with high-risk correlates. *Child Abuse & Neglect*, 19(12), 1483–1495. [https://doi.org/10.1016/0145-2134\(95\)00107-4](https://doi.org/10.1016/0145-2134(95)00107-4)

Heinonen, S. & Rontu, J. (2022). *Vanhemmuuden vastuun jakautuminen ja sen yhteys lasten kaltoinkohteluun COVID-19-poikkeusaikana: yhteisvanhemmuus väkivallalta suojaavana tekijänä*. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/82394>

Herrenkohl, T. I., Klika, J. B., Herrenkohl, R. C., Russo, M. J., & Dee, T. (2012). A prospective investigation of the relationship between child maltreatment and indicators of adult psychological well-being. *Violence and Victims*, 27(5), 764–776. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.27.5.764>

Herrenkohl, T. I., Scott, D., Higgins, D. J., Klika, J. B., & Lonne, B. (2021). How COVID-19 is placing vulnerable children at risk and why we need a different approach to child welfare. *Child Maltreatment*, 26(1), 9–16. <https://doi.org/10.1177/1077559520963916>

Herzog, J. I., & Schmahl, C. (2018). Adverse childhood experiences and the consequences on neurobiological, psychosocial, and somatic conditions across the lifespan. *Frontiers in Psychiatry*, 9, 420. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2018.00420>

Huang, N., Yang, F., Liu, X., Bai, Y., Guo, J., & Riem, M. M. (2023). The prevalences, changes, and related factors of child maltreatment during the COVID-19 pandemic: A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 135, 105992. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105992>

- Jackson, A. P., Bentler, P. M., & Franke, T. M. (2008). Low-wage maternal employment and parenting style. *Social Work, 53*(3), 267–278. <https://doi.org/10.1093/sw/53.3.267>
- Jiang, D., Santos, R., Josephson, W., Mayer, T., & Boyd, L. (2018). A comparison of variable- and person-oriented approaches in evaluating a universal preventive intervention. *Prevention Science, 19*(6), 738–747. <https://doi.org/10.1007/s11121-018-0881-x>
- Johnson, R. M., Kotch, J. B., Catellier, D. J., Winsor, J. R., Dufort, V., Hunter, W., & Amaya-Jackson, L. (2002). Adverse behavioral and emotional outcomes from child abuse and witnessed violence. *Child Maltreatment, 7*(3), 179–186. <https://doi.org/10.1177/1077559502007003001>
- King, B., Fallon, B., Goulden, A., O'Connor, C., & Filippelli, J. (2019). What constitutes risk of future maltreatment among young mothers? An examination of child protection investigations in Ontario, Canada. *Families in Society, 100*(4), 409–421. <https://doi.org/10.1177/1044389419847319>
- Kiuru, N., Aunola, K., Torppa, M., Lerkkanen, M., Poikkeus, A., Niemi, P., . . . Nurmi, J. (2012). The role of parenting styles and teacher interactional styles in children's reading and spelling development. *Journal of School Psychology, 50*(6), 799–823. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2012.07.001>
- Larzelere, R. E., Morris, A. S., & Harrist, A. W. (2013). *Authoritative parenting: Synthesizing nurturance and discipline for optimal child development*. American Psychological Association.
- Lawson, M., Piel, M. H., & Simon, M. (2020). Child maltreatment during the COVID-19 pandemic: Consequences of parental job loss on psychological and physical abuse towards children. *Child Abuse & Neglect, 110*(2), 104709. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104709>
- Lee, S. J., Ward, K. P., Lee, J. Y., & Rodriguez, C. M. (2022). Parental social isolation and child maltreatment risk during the COVID-19 pandemic. *Journal of Family Violence, 37*(5), 813–824. <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00244-3>

- Lindblad, A., Sariola, M., & Silvo, A. (2020). Koronaepävarmuus pitkittää ja pahentaa talouden taantumaa. *Euro & talous*, 28(1), 12. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:bof-202004222086>
- Lo, C. K. M., Ho, F. K., Wong, R. S., Tung, K. T. S., Tso, W. W. Y., Ho, M. S. P., . . . Ip, P. (2019). Prevalence of child maltreatment and its association with parenting style: A population study in Hong Kong. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(7), 1130. <https://doi.org/10.3390/ijerph16071130>
- Luo, Y., Chen, F., Zhang, X., Zhang, Y., Zhang, Q., Li, Y., . . . Wang, Y. (2021). Profiles of maternal and paternal parenting styles in Chinese families: Relations to preschoolers' psychological adjustment. *Children and Youth Services Review*, 121, 105787. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105787>
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. Teoksessa P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (toim.), *Handbook of Child Psychology: Vol. 4. Socialization, Personality, and Social Development* (s. 1–101). Wiley.
- Mastrotheodoros, S., Graaff, J., Deković, M., Meeus, W. H. J., & Branje, S. J. T. (2019). Coming closer in adolescence: Convergence in mother, father, and adolescent reports of parenting. *Journal of Research on Adolescence*, 29(4), 846–862. <https://doi.org/10.1111/jora.12417>
- Mauno, S., Cheng, T., & Lim, V. (2017). The far-reaching consequences of job insecurity: A review on family-related outcomes. *Marriage & Family Review*, 53(8), 717–743. <https://doi.org/10.1080/01494929.2017.1283382>
- Meinck F., Steinert J. I., Sethi D., Gilbert R., Bellis M. A., Mikton C., Alink L., Baban A. (2016). *Measuring and monitoring national prevalence of child maltreatment: A practical handbook*. World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/343818>
- Mikkonen, K., Veikkola, H.-R., Sorkkila, M., & Aunola, K. (2023). Parenting styles of Finnish parents and their associations with parental burnout. *Current Psychology*, 42(25), 21412–21423. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03223-7>

- Mikolajczak, M., Brianda, M. E., Avalosse, H., & Roskam, I. (2018). Consequences of parental burnout: Its specific effect on child neglect and violence. *Child Abuse & Neglect*, *80*, 134–145. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.03.025>
- Mikolajczak, M., Aunola, K., Sorkkila, M., & Roskam, I. (2023). 15 Years of parental burnout research: Systematic review and agenda. *Current Directions in Psychological Science: A Journal of the American Psychological Society*, *32*(4), 276–283. <https://doi.org/10.1177/09637214221142777>
- Morris, A. S., Cui, L., & Steinberg, L. (2013). Parenting research and themes: What we have learned and where to go next. Teoksessa R. E. Larzelere, A. S. Morris, & A. W. Harrist (toim.), *Authoritative parenting: Synthesizing nurturance and discipline for optimal child development* (s. 35–58). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/13948-003>
- Neppl, T. K., Conger, R. D., Scaramella, L. V., & Ontai, L. L. (2009). Intergenerational continuity in parenting behavior: Mediating pathways and child effects. *Developmental Psychology*, *45*(5), 1241–1256. <https://doi.org/10.1037/a0014850>
- Nicholson, J. S., Howard, K. S., & Borkowski, J. G. (2008). Mental models for parenting: Correlates of metaparenting among fathers of young children. *Fathering*, *6*(1), 39–61. <https://doi.org/10.3149/ftf.0601.39>
- Nikolova, M., & Nikolaev, B. N. (2021). Family matters: The effects of parental unemployment in early childhood and adolescence on subjective well-being later in life. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *181*, 312–331. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2018.05.005>
- O'Neil, L., & Amorose, A. J. (2021). Autonomy support and control within mother-father parenting structures: A person-centered approach in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, *53*, 101854. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2020.101854>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2020). *Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi*. Opetus- ja

kulttuuriministeriö. <https://okm.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>

- Pettit, G. S., Laird, R. D., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Criss, M. M. (2001). Antecedents and behavior-problem outcomes of parental monitoring and psychological control in early adolescence. *Child Development, 72*(2), 583–598. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00298>
- Pinquart, M. (2017). Associations of parenting dimensions and styles with externalizing problems of children and adolescents: An updated meta-analysis. *Developmental Psychology, 53*(5), 873–932. <https://doi.org/10.1037/dev0000295>
- Rapp, A., Fall, G., Radomsky, A. C., & Santarossa, S. (2021). Child maltreatment during the COVID-19 pandemic: A systematic rapid review. *The Pediatric Clinics of North America, 68*(5), 991–1009. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2021.05.006>
- Roberts, G. C., Block, J. H., & Block, J. (1984). Continuity and change in parents' child-rearing practices. *Child Development, 55*(2), 586–597. <https://doi.org/10.2307/1129970>
- Rodriguez, C. M. (2010). Parent-child aggression: Association with child abuse potential and parenting styles. *Violence and Victims, 25*(6), 728–741. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.25.6.728>
- Rodriguez, C. M., Lee, S. J., Ward, K. P., & Pu, D. F. (2021). The perfect storm: Hidden risk of child maltreatment during the COVID-19 pandemic. *Child Maltreatment, 26*(2), 139–151. <https://doi.org/10.1177/1077559520982066>
- Rodriguez, C. M., Silvia, P. J., & Gaskin, R. E. (2019). Predicting maternal and paternal parent-child aggression risk: Longitudinal multimethod investigation using social information processing theory. *Psychology of Violence, 9*(3), 370–382. <https://doi.org/10.1037/vio0000115>
- Rosenfeld, D. L., & Tomiyama, A. J. (2021). Can a pandemic make people more socially conservative? Political ideology, gender roles, and the case of COVID-19. *Journal of Applied Social Psychology, 51*(4), 425–433. <https://doi.org/10.1111/jasp.12745>

- Rothenberg, W. A., Lansford, J. E., Bornstein, M. H., Chang, L., Deater-Deckard, K., Di Giunta, L., . . . Bacchini, D. (2020). Effects of parental warmth and behavioral control on adolescent externalizing and internalizing trajectories across cultures. *Journal of Research on Adolescence*, 30(4), 835–855. <https://doi.org/10.1111/jora.12566>
- Saha, S., Barnett, A. G., Buka, S. L., & McGrath, J. J. (2009). Maternal age and paternal age are associated with distinct childhood behavioural outcomes in a general population birth cohort. *Schizophrenia Research*, 115(2), 130–135. <https://doi.org/10.1016/j.schres.2009.09.012>
- Salaam, B., & Mounts, N. S. (2016). International note: Maternal warmth, behavioral control, and psychological control: Relations to adjustment of Ghanaian early adolescents. *Journal of Adolescence*, 49(1), 99–104. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.03.006>
- Salokangas, R. K. R., Schultze-Lutter, F., Schmidt, S. J., Pesonen, H., Luutonen, S., Patterson, P., . . . Hietala, J. (2020). Childhood physical abuse and emotional neglect are specifically associated with adult mental disorders. *Journal of Mental Health*, 29(4), 376–384. <https://doi.org/10.1080/09638237.2018.1521940>
- Schenck-Fontaine, A., Lansford, J. E., Skinner, A. T., Deater-Deckard, K., Di Giunta, L., Dodge, K. A., . . . Chang, L. (2020). Associations between perceived material deprivation, parents' discipline practices, and children's behavior problems: An international perspective. *Child Development*, 91(1), 307–326. <https://doi.org/10.1111/cdev.13151>
- Schneider, W., & Schenck-Fontaine, A. (2022). Growing up unequal: Objective and subjective economic disparities and authoritarian parenting. *Child Abuse & Neglect*, 130, 105332. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105332>
- Shek, D. T. L., & Dou, D. (2020). Perceived parenting and parent-child relational qualities in fathers and mothers: Longitudinal findings based on Hong Kong adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(11), 4083. <https://doi.org/10.3390/ijerph17114083>

- Sorkkila, M., & Aunola, K. (2020a). Risk factors for parental burnout among Finnish parents: The role of socially prescribed perfectionism. *Journal of Child and Family Studies*, 29(3), 648–659. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01607-1>
- Sorkkila, M. & Aunola, K. (2020b). *Vanhemmuuden Voimavara- ja Kuormitustekijät poikkeusaikana (VoiKu-COVID-19)*. Julkaisematon tutkimusraportti. Jyväskylän yliopisto.
- Sorkkila, M., & Aunola, K. (2022). Resilience and parental burnout among Finnish parents during the COVID-19 pandemic: Variable and person-oriented approaches. *The Family Journal*, 30(2), 139–147. <https://doi.org/10.1177/10664807211027307>
- Steinberg, L. (2001). We know some things: Parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11(1), 1–19. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.00001>
- Stewart, S. L., Toohey, A., & Lapshina, N. (2020). Childhood maltreatment and risk of harm to self and others: The role of sex and polyvictimization. *International Journal of Child and Adolescent Resilience*, 7(1), 108–122. <https://doi.org/10.7202/1072592ar>
- Suomen virallinen tilasto (SVT): *Perheet* [verkkojulkaisu]. (2020). ISSN=1798–3215. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavissa: https://www.stat.fi/til/perh/2020/perh_2020_2021-05-28_tie_001_fi.html. [Noudettu: 1.3.2024].
- Suomen virallinen tilasto (SVT): *Työvoimatutkimus* [verkkojulkaisu]. (2023). ISSN=1798–7830. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavissa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cl2yinm5hzj1l0dw2f2b376he>. [Noudettu: 5.12.2023].
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (2019). *Kouluterveyskysely*. [Noudettu: 21.9.2023] <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (2021). *Kouluterveyskysely*. [Noudettu: 21.9.2023] <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>

- Trillingsgaard, T., & Sommer, D. (2018). Associations between older maternal age, use of sanctions, and children's socio-emotional development through 7, 11, and 15 years. *European Journal of Developmental Psychology*, 15(2), 141–155. <https://doi.org/10.1080/17405629.2016.1266248>
- Valtioneuvosto (2020). *Liikkumisrajoitukset Uudellemaalle voimaan 28. maaliskuuta 2020*. Valtioneuvosto. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/liikkumisrajoitukset-uudellemaalle-voimaan-28-maaliskuuta-2020-klo-00-00>
- Valtioneuvosto (2022). *OECD-vertailu: Suomalaisten nuorten koulutustaso laskenut keskitason alapuolelle*. Valtioneuvosto. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/oecd-vertailusuomalaisten-nuorten-koulutustaso-laskenut-keskitason-ala>
- Van Berkel, S. R., Prevoo, M. J., Linting, M., Pannebakker, F. D., & Alink, L. R. (2020). Prevalence of child maltreatment in the Netherlands: An update and cross-time comparison. *Child Abuse & Neglect*, 103, 104439. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104439>
- Van Vugt, E., Loeber, R., & Pardini, D. (2016). Why is young maternal age at first childbirth a risk factor for persistent delinquency in their male offspring? Examining the role of family and parenting factors. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 26(5), 322–335. <https://doi.org/10.1002/cbm.1959>
- Vermeulen, S., Alink, L. R. A., & Van Berkel, S. R. (2023). Child maltreatment during school and childcare closure due to the COVID-19 pandemic. *Child Maltreatment*, 28(1), 13–23. <https://doi.org/10.1177/10775595211064885>
- Weissman, D. G., Bitran, D., Miller, A. B., Schaefer, J. D., Sheridan, M. A., & McLaughlin, K. A. (2019). Difficulties with emotion regulation as a transdiagnostic mechanism linking child maltreatment with the emergence of psychopathology. *Development and Psychopathology*, 31(3), 899–915. <https://doi.org/10.1017/S0954579419000348>

- Wekerle, C., Goldstein, A. L., Tanaka, M., & Tonmyr, L. (2017). Childhood sexual abuse, sexual motives, and adolescent sexual risk-taking among males and females receiving child welfare services. *Child Abuse & Neglect*, *66*, 101–111. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.01.013>
- Wood, E. E., Kennison, S. M., & Jackson, G. C. (2023). The role of parenting style of single parents in young children's risk-taking. *Current Psychology*, *42*(19), 15915–15924. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00178-0>
- World Health Organization (WHO). (1999). Consultation on Child Abuse Prevention (1999: Geneva, Switzerland), World Health Organization. Violence and Injury Prevention Team & Global Forum for Health Research. (1999). Report of the Consultation on Child Abuse Prevention, 29–31 March 1999, WHO, Geneva. World Health Organization. Saatavilla: <https://iris.who.int/handle/10665/65900>
- World Health Organization (WHO). (2022). Child maltreatment. [Noudettu: 9.10.2023]: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>
- Xiao, Z., Obsuth, I., Meinck, F., & Murray, A. L. (2023). Latent profiles of childhood psychological maltreatment and their links to adult mental health in China and the UK. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, *17*(1), 30. <https://doi.org/10.1186/s13034-023-00572-4>
- Yaffe, Y. (2023). Systematic review of the differences between mothers and fathers in parenting styles and practices. *Current Psychology*, *42*(19), 16011–16024. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01014-6>
- Yleissopimus lapsen oikeuksista (20.11.1989). https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopviite/1991/19910059?sopviite_id=19910059
- Zarra-Nezhad, M., Aunola, K., Kiuru, N., Mullola, S., & Moazami-Goodarzi, A. (2015). Parenting styles and children's emotional development during the first grade: The moderating role of child temperament. *Journal of Psychology and Psychotherapy*, *5*(5), 1000206. <https://doi.org/10.4172/2161-0487.1000206>

Zarra-Nezhad, M., Moazami-Goodarzi, A., Aunola, K., Nurmi, J.-E., Kiuru, N., & Lerkkanen, M.-K. (2019). Supportive parenting buffers the effects of low peer acceptance on children's internalizing problem behaviors. *Child and Youth Care Forum*, 48(6), 865–887. <https://doi.org/10.1007/s10566-019-09510-y>

Zarra-Nezhad, M., Viljaranta, J., Sajaniemi, N., Aunola, K., & Lerkkanen, M.-K. (2022). The impact of children's socioemotional development on parenting styles: The moderating effect of social withdrawal. *Early Child Development and Care*, 192(7), 1032–1044. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1835879>